

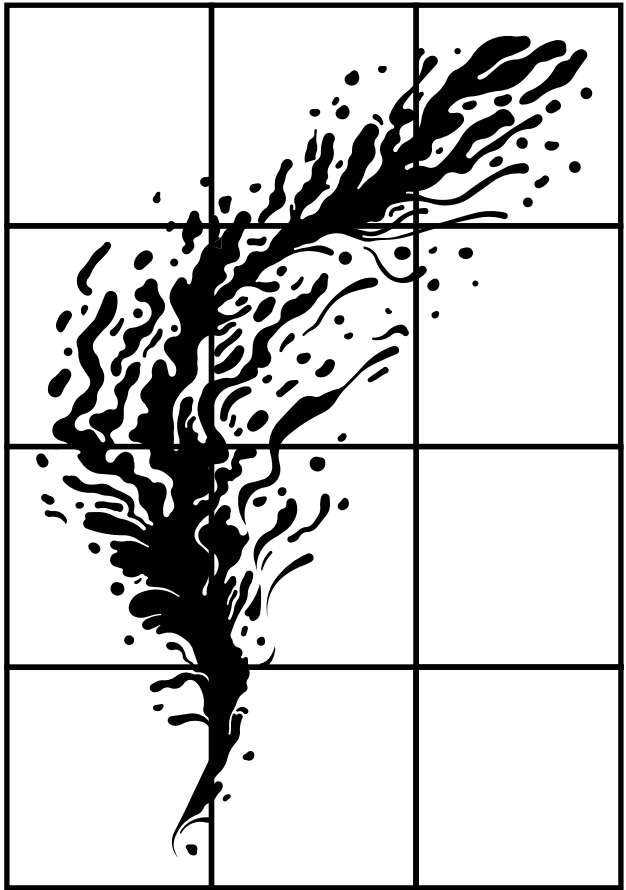
PAPIR KAMEN KAMEN

Svetski dan(i) poezije 21-23. mart 2021. godine

Urednica programa i autorka koncepta: Maša Seničić
Snimatelj i koautor video materijala: Marko Milovanović
Prevod sa italijanskog jezika: Zorana Đaković
Prelom i dizajn: Srđa Dragović

PAPIR KAMEN KAMEN

Ukoliko se usudimo da iza sebe ostavimo i dalje relativno sveže i nedovoljno precizne fraze (poput "Izazovna vremena" ili "Nova normalnost"), to ipak ne znači da trenutak u kojem se nalazimo ne shvatamo ozbiljno iz poetske perspektive. Upravo suprotno: programom festivala *Svetski dan(i) poezije* pristupamo jeziku i društvu na temelju revalorizacije esencijalnih potreba, izneverenih očekivanja i paradigmatičkih promena, kroz diskurs lišen očiglednih i istrošenih referentnih tačaka.

Igra naznačena u naslovu zasniva se na nehijerarhijskom cikličnom sistemu sa devet mogućih kombinacija poteza, a isto toliko izrazito mladih autora i autorki – čije stvaralaštvo dolazi iz jezika na kom je napisana i ova publikacija – predstavlja se kroz svoje stihove. Video radovi koji ih prate, kao okosnica onlajn događaja, zamišljeni su kao intervencija, ne kao ilustracija: audiovizuelni zapisi su stoga međusobno povezani odgovori na pesme, a ne tek njihov prikaz/odraz. Imajući u vidu da su pesnici odsutni slikom/telom, a prisutni glasom/tekstom, *Svetski dan(i) poezije* se na izvestan način bave oporostoravanjem i asocijativnom materijalizacijom napisanog; ovime nesumnjivo posredno dotiču teme kretanja, udaljenosti, razdvojenosti. Konceptom pomerajući kontekstualnu granicu čitanja pesnika i pesnikinja otvaramo mogućnost da njihove tekstove doživimo kao celinu, ne nužno stilsko-motivski usaglašenu, ali doslednu u nameri da postavlja provokativna pitanja.

Festival *Svetski dan(i) poezije* dobio je internacionalni karakter ubrzo nakon uspostavljanja, a decenijama su kroz njega prolazila brojna značajna svetska imena; nadovezujući se na tu praksu, poezija tri mlade italijanske autorke prvi put je prevedena na naš jezik upravo za ovogodišnje izdanje. Selidba u onlajn pejzaže odvodi nas kroz nešto klasičnije video snimke pravo u njihove domove, barem nekoliko stotina kilometara udaljene od Kulturnog centra Beograda.

Naposletku, budući da je upravo dijalog uvek bio ključni deo dosadašnjih manifestacija, ovaj trodnevni onlajn susret prvi put prati i publikacija pred vama, koja oblikom poziva na razgovor o poeziji. Regionalni autori

i autorke uz svoje pesme prilažu dodatne neknjiževne materijale koji međusobno komuniciraju u vidu diptiha, uspostavljajući odnos između poetskih i potencijalno poetskih elemenata/objekata. Van taktilnog, ali ne i izvan teksturalnog i tekstualnog, mislimo o poreklu napisanog, o poeziju ka/na rubu literature. Govorimo o njoj kao o prostoru, a on može biti digitalni dokument, pa i papir. Ili kamen.

Maša Seničić

PAPIR KAMEN VIDEO

Alen Brlek

Vladana Perlić

Đorđe Ivković

Anita Pajević

Jana Radičević

Marija Dejanović

Radmila Petrović

Tomislav Augustinčić

Marija Dragnić

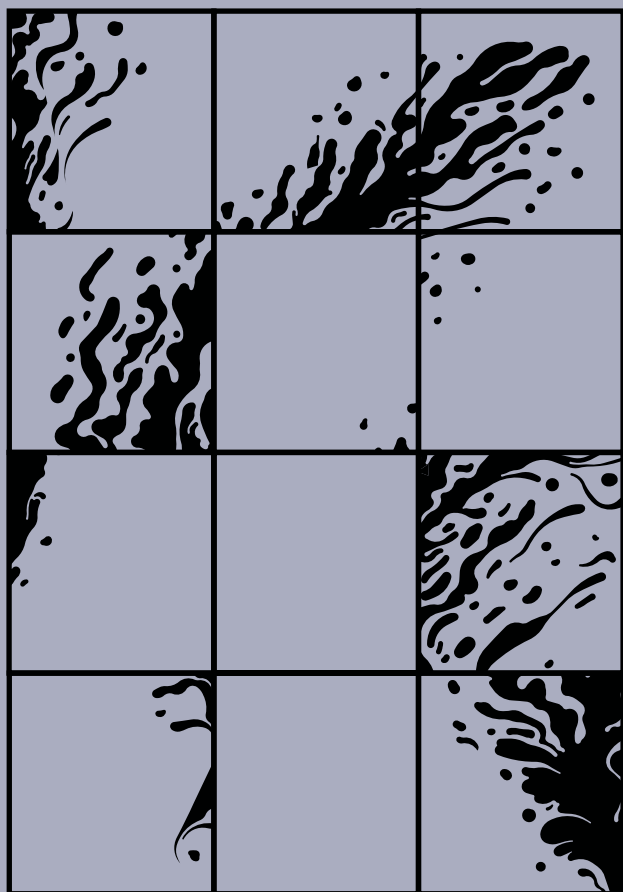
Beatriče Kristali

Đulija Martini

Alma Spina

ALEN BRLEK

Alen Brlek (1988., Zagreb) autor je zbirki poezije „Metakmorfoze“ (2015., Algoritam, nagrada Na vrh jezika), „Pratišina“ (2017., Kontrast izdavaštvo, Beograd) i „Sang“ (2019., HDP, nagrada Mali Kvirin, finale nagrade Tin Ujević). Zbirke predstavljaju trilogiju uma, duha i tijela. Pjesme su mu prevedene na više jezika i zastupljene u nekoliko antologija hrvatskog pjesništva. Dio je Versopolisa i glazbeno-poetskog projekta Zaron uz Darka Šeparovića, Emila Andreisa i Luciju Butković.

Iz teksta posvećenog živčanom sustavu, na Enciklopedija.hr

ŽIVČANI SUSTAV, periferni - 1. ručni živčani splet,
2. međurebreni živci, 3. radijalni živac, 4. ulnarni
živac, 5. slabinski živčani splet, 6. femoralni živac,
7. ishijadični živac, 8. tibijalni živac,
9. fibularni živac

TIJELU

Prestao sam ti vjerovati kao što se
u listopadu prestaje vjerovati suncu.
Ako te izložim toplini, oduzimaš mi vodu
i savijaš u starca punog sjećanja i tableta,
ako te izložim mraku, uzgojiš podivljale pse tišine
kojima me potom hraniš.
S balkona se prostire sve konkretnija daljina,
i ne znam što treba učiniti.
Čemu da te izložim a da ne budem kao kopljem
otvoren, čemu da te izložim da se vratim.
Prestao sam ti vjerovati, jer kad te izložim jeziku
oduzimaš mi riječ.

Iz teksta Josipa Mihaljevića o generacijama, objavljenog 29. rujna 2020. na sajtu Mirovina.hr

Na svijetu trenutačno živi 10 različitih generacija:

Izgubljena generacija - Imaju između 104-129 godina
(r. 1890.-1915.)

Međuratna generacija - Imaju između 106-118 godina
(r. 1901.-1913.)

'Najveća' generacija - Imaju između 95 i 118 godina
(r. 1910-1924.)

Tiha generacija - Imaju između 74 i 94 godine
(r. 1925.-1945.)

'Baby Boomer' generacija - Imaju između 55 i 73 godine
(r. 1946.-1964.)

Generacija X - Imaju između 40 i 54 godine
(r. 1965.-1979.)

Xenijalci - Imaju između 34 i 44 godine
(r. 1975.-1985.)

Milenijalci - Imaju između 25 i 39 godina
(r. 1980.-1994.)

iGen / Generacija Z - Imaju između 7 i 24 godine
(r. 1995.-2012.)

Generacija Alfa - Imaju između 1 i 6 godina
(r. 2013.-2025.)

LOVAC

Naučili smo hodati poput lovaca,
uvijek ususret i temeljito
a ne postati jedan. Naučili smo čitati prošlost,
u nju slati zrno
metala, mira, molitve, soli
ne da bismo zaustavili divljač, već joj otvorili put u
posrnulo srce grada. Naučili smo biti strpljivi
u velikoj arheologiji noći, samo biti,
pod teškim, modrim zubima nade čekati budućnost
vjerujući u njenu pobunu baš ovdje, u nama.
Naučili smo, sve što vidimo ništa je od svega što jest,
sve što dotaknemo postane jezik.

*

Prije ili kasnije netko će morati naučiti kovati,
odrezati jezik, skuhati ga.

Sa stranice posvećene pojmu *Tradiciija*, na sajtu Wikipedije

Tradiciija je prije svega usmena predaja znanja, vještina, načina ponašanja i običaja unutar jedne kulture ili skupine ljudi. No, korištenje te riječi nije uvijek jednoznačno. Između ostalog, pod tradiciijom se podrazumijeva

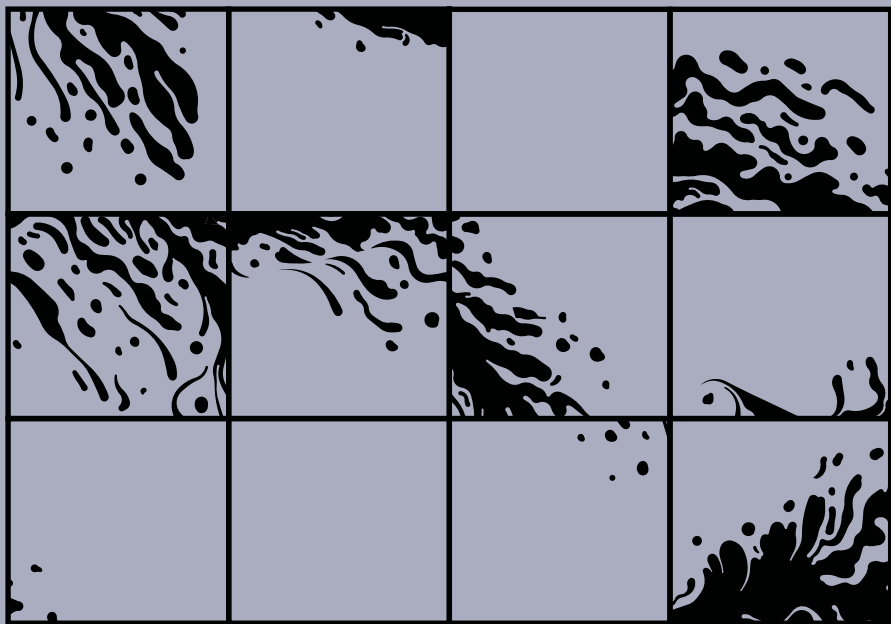
- usmena predaja kao takva
- prenošenje znanja o uobičajenom
- običaji, konvencije, starodavni narodni običaji

Tradiciija je u tom smislu kulturno nasljeđe koje se prenosi s generacije na generaciju. Tu spadaju i naučeno znanje, i umjetnički zanati kao i rituali, moralna pravila i hranidbeni običaji.

Tradiciijom podrazumijevamo očuvanje kulture i običaja jednog naroda.

USPOSTAVLJANJE PISMA

Hodao sam po stanu, tražio krštenje ili koplje,
točku susreta. Rekao amen, rekao iskupljenje,
bomba, rajčica, maj, corona, rekao
smrt fašizmu brza i trajna, bogu srednji rod
rekao matematika je i glava i panj i zamah.
Rekao ljubav sol europa vuk mama svjetlo
vrt ptica krug demokracija opet ljubav, atom
hodao sam po stanu i čekao bilo kakvu pregršt
kojom bih namirio očeve zagrizao
u slobodu

VLADANA PERLIĆ

Vladana Perlić (Banja Luka, 1995) pjesnikinja je i spisateljica. Objavila je dvije zbirke poezije: „Isus među dojkama“ (LOM, 2020) i „Kucanje na vrata kule“ (Zaprokul, 2020), za koju je dobila nagradu „Novica Tadić“. Dobitnica je prve nagrade manifestacije Ratkovićeve večeri poezije za 2020. godinu. Bila je finalistkinja konkursa Trećeg Trga 2020. i SKC-a iz Kragujevca 2020, dobila drugu nagradu na konkursu „Slovo Gorčina“ u Stocu za 2018. i 2020. godinu, treću nagradu na Festivalu poezije mladih u Vrbasu 2020. i treću nagradu „Milo Bošković“ za 2020. Poezija joj je prevođena na francuski, njemački, engleski, mađarski, poljski i hindi.

Sa stranice posvećene pojmu *Majka*, na sajtu Wikipedije

Majka ili **mati** je biološki ili socijalni ženski roditelj potomka. Muški roditelj je otac. U ljudi kao i u drugih sisavaca majka rađa dijete. Nakon porođaja se u dojka stvara mlijeko za prehranu djeteta. Biološki, pravni i socijalni status majčinstva čini da se majka brine za dijete i za njegov odgoj (u većini slučajeva zajedno s ocem). Čest naziv u svakodnevnom govoru jest *mama*, a u ruralnim područjima naziva se *mater*, no taj se izraz ne koristi u službenoj komunikaciji zbog česte vulgarne upotrebe.

AKO ĆEŠ MI JEBATI MATER BAREM SE POTRUDI DA UŽIVA

Moja majka je savršena.
Nikad ne ulazi u frizerski salon
bez krivice u novčaniku na leptiriće
niti kupuje sebi novu haljinu
dok god mi pružamo ruke
prema dućanskim policama.
Moja majka je savršena žena,
zna prepoznati prioritete:
otac prije kćeri,
muž prije žene,
djeca prije majke.
Žuto i bijelo pile,
dva ranjenika za slavu,
paprike usred suše
čekaju i zavise od ruke savršene
žene.

Da ga ne uprti na leđa i nosi
do tužnog groba,
ovaj svijet bi se skotrljao
na samo dno galaksije
i raspolovio kao prezrela jabuka.
Moja majka je savršena žena
sa savršenim podočnjacima
i savršeno ispucalim rukama,
čije brazde ni glicerinska krema
ne može da ispuni.
Moja majka bi bila svetica
da nije rodila mene,
to je grijeh koji ne može da se oriba
na koljenima
niti spere krvavim znojem.
Majkama je dozvoljeno
samo da rađaju male isuse.
U suprotnom,
svijet im podere halje
i svakodnevno u psovkama siluje.

Iz seminarskog rada "Demencije" autorke Snežane Đokić, na Visokoj zdravstveno-sanitarnoj školi strukovnih studija "Visan" Beograd (2014)

Болест пролази кроз три клиничка стадијума :

1. Амнестички стадијум (од 1 - 4 године болести) карактеришу поремећаји епизодичког и семантичког памћења, са тешкоћама у присећању речи. У овом стадијуму могућа је појава и секундарних знакова болести, као што су: раздражљивост, депресивност, наглашеност преморбидних црта личности;
2. У другом дементном стадијуму (од 2 - 9 године болести), поремећаји памћења се погоршавају, развија се афазија-агнозија-апраксија синдром. Степен дезоријентације је веома изражен, амнезија може бити толико изражена да се не препознају ни најближи сродници.
3. У трећем стадијуму (од 7 - 14 године болести) болесник је трајног вегетативног стања, без могућности самосталног храћења, контроле сфинктера и комуникације са другим особама. Секундарни поремећаји су: агитација, халуцинације, сумануте идеје, поремећаји спавања и депресивност.

MOJI RODITELJI

Moji roditelji su se podmladili
nose pelene i guguču
krhki kao dojenčad
vozim ih ljekarima da prime bocu
viču – mama, mama!
Na to se ja srdim pa kažem:
ko je koga ovdje rodio!?
Od njihovog plača
noćima ne mogu oka sklopiti
još devet mjeseci kaže doktor
Plašim se njihovog rođenja.

Upozorenje sa poleđine Wunder-Baum osveživača za kola u obliku jelkice

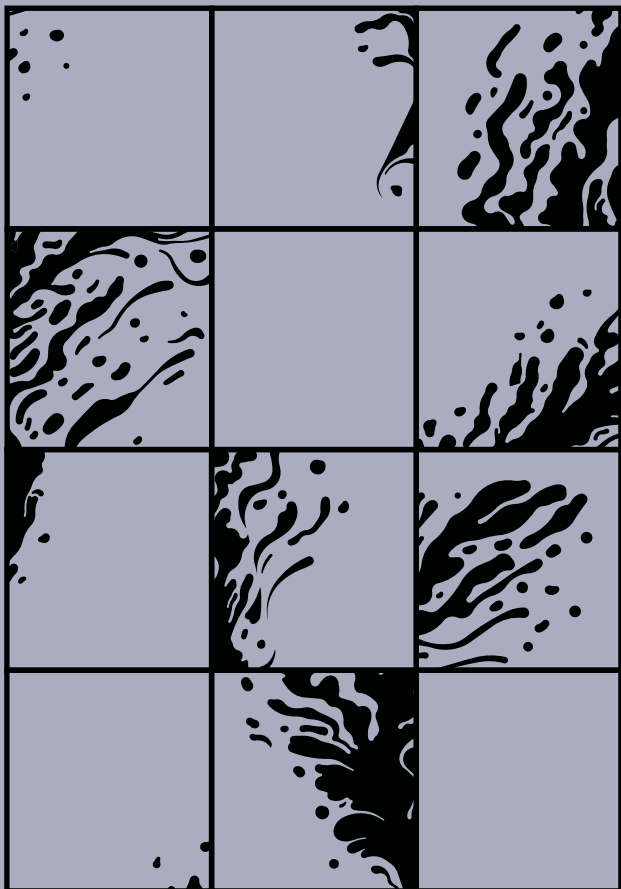
Upozorenje: Čuvati izvan dohvata djece. U SLUČAJU DODIRA S KOŽOM: oprati velikom količinom sapuna i vode. Ako je potrebna liječnička pomoć, pokazati spremnik ili naljepnicu. Odložite iskorišten(e) proizvod(e) s kućnim otpadom; Odložite neiskorišten(e) proizvod(e) na mjestu za prikupljanje opasnog ili posebnog otpada. Otrovno za vodeni okoliš s dugotrajnim učincima. Sadrži: alpha-iso-Methylionone; Hexyl cinnamal; Isoeugenol; Linalool; 2-(4-tert-Butylbenzyl)propionaldehyde; Eugenol; Linalyl acetate; (3R-(3a,3aß,6ß,7ß,8aα))-octahydro-6-methoxy-3,6,8,8-tetramethyl-1H-3a,7-methanoazulene; Hydroxycitronellal; piperonal; omega-Pentadecalactone; beta-Pinene; Coumarin; Caryophyllene; trans-beta-Damascone; Methyl-non-2-ynoate; Methyl heptin carbonate.

ZAŠTO KAMIONDŽIJE ODLAZE NA JUG

jesi li znao da lisica kad umre
njene sestre se skupe u suton i plaču
a ako imaju braću
onda ništa
ispričao mi jedan čovjek što je došao
da se napije vode na našoj česmi
kaže kad flamingosi
dođu na autoput da plešu
to ne valja
znači golema je usamljenost kamiondžija
baš juče sam vidjela jednog
trubio je psovao a onda dugo
plakao u šoferskoj kabini
ovo zadnje nisam vidjela svojim očima
ali njegov auto-miris je bio
ružičasti flamingo
i sve gole žene na posterima
su bile tužne
jer su srodne duše
i onda jebiga
zato kamiondžije svake jeseni
odlaze na jug
to su prosto takve 'tice.

ĐORĐE IVKOVIĆ

Iz Beograda. Đorđe Ivković (1990) osnovne studije završio na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu, smer 01 Srpski jezik i književnost, Filološki profil. Master studije Komunikologije završio na Univerzitetu Dukejn, Pitsburg, Pensilvanija. Knjiga pesama: „Višnje**Trešnje“, izdavač Treći Trg, Brankova nagrada. Studira master program Srpska književnost na Filološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu.

ljiljilj***@gmail.com>

Ceca Pogrebno

+38164****124

065****395

Send Message

Share Contact

Add to Favorites

Она користи оба

brojevi

2020
se neće
desiti

ilnekasei

desi
al da svi
meni dragi

Astrološke prognoze (ljubav, posao, karijera, zdravlje) za horoskopski znak bik, sa sajta lepaisrecna.mondo.rs

GODIŠNJI HOROSKOP ZA 2020.

[...]

*Krajem marta do početka maja unesite puno dodatne **energije** u vaše neposredno okruženje, jer Mars brzo napreduje dovodeći svrhu i energiju vašim ciljevima. Iskoristite ovaj period tako što ćete gledati napred koristeći mogućnosti koje vam se budu pružile. Zvezde vas i dalje ohrabruju, posebno u području posla i karijere i nemojte biti toliko utvrđeni u svojim načinima i namerama da vam prođe nešto vredno i korisno samo zato što odbijate da se pokrenete.*

ρηνλμαḡnasvetu

bik je posesivan znak
rađa se početkom maja
maj je bikov mesec
ja sam bik
danas je prvi
nije moj
ničiji maj
nigde ga nema
niko ne pase

Basket

Jul 8, 2020

H*****: Da li neko hoće gas masku za veceras za 700din?
14:09

Jul 9, 2020

+381 64 9*****: Nek shvati ko kako hoće, ovo bi trebalo
da bude ustanak, a ne sedeljka 21:40

+381 63 3*****: Buraz ova spika služi za podelu 22:07

+381 60 3*****: Kao da gledam neke proteste u nekoj
drugoj zemlji. 23:36

+381 63 7*****: Spremajte vize ili neko ko ima roditelja
ciji je hrv drzavljanin nek izvadi pasos i nek bezi
odavde. 23:37

Samo se bojim da ovo nije uzlaud. 23:49

Uzalud* 23:49

Jul 10, 2020

S**** B****: Pitala sam pandure jer sam zaglavila u gradu
da li ce brankov most biti slobodan, rekli su mi da ce ga
od 9 zatvoriti ako bude haosa 20:42

S**** B****

Jul 10, 2020

D*** necin brat 21:12

D**** s bazena? 21:13

😊😊 21:13

itd.

Jul 11, 2020

+381 64 9*****: E ljudi gubimo poentu ovde 13:32

Jul 12, 2020

+381 65 8*****: Uzeli vam telefone iako niste dali? 14:49

+381 63 7*****: Ja sam punoletan, nisu zvali meni
roditelje, ali moj brat pošto je maloletan došla je naša
keva zbog njega [...] 14:56

+381 60 0*****: Menjajte ime četa u BASKET tu nema šanse
da će ući 16:16

(+381 65 8***** changed the subject to "Basket")

(+1 (708) 8**-**** left)

+381 60 5*****: X This message was deleted. 22:49

Jul 13, 2020

(+381 60 5***** left)

(+381 64 2***** left)

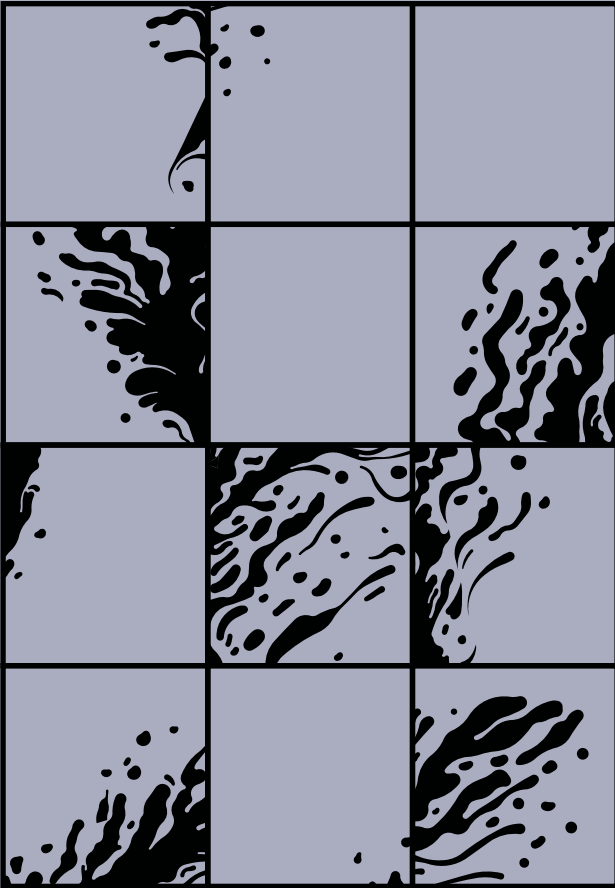
(S**** B**** left)

itd.

sveje pošlona opačke zavtarpe imache kad- jekob i pogluno febtua knasko člonamart- pačiči stalisa školom

ona drži svoja stopala
prosuli su joj kremu
po teget peškiru
kanuo je sladoled i jul
i za tričetri nečega
jul će postati 2020
isprljaćemo labuda
ali vratimo se
ona gleda u dlanove stopala
izgleda upalo joj je
malo planete u linije
oborili su toplu flašicu
po teget peškiru
krema curi u obliku jula
i za tričetri nečega
jul će postati labud
ali vratimo se
pre nego ga
oteramo 2020-om
ona drži svoja stopala
podižem flašicu

ANITA PAJEVIĆ

Anita Pajević (Mostar, 1989), magistra hrvatskoga jezika i književnosti. Dobitnica je prve nagrade "Mak Dizdar" za najbolji neobjavljeni pjesnički rukopis 2015. godine i druge nagrade Fondacije Nijaz Slipičević za zbirku "Perlinov šum". Poeziju objavljuje u međunarodnim i regionalnim književnim časopisima i zbornicima; poezija joj je prevedena na engleski, slovenski, grčki, rumunjski, francuski i španjolski jezik. Organizatorica i moderatorica niza pjesničkih i teorijskih programa i urednica pjesničkoga Facebook temata "Poeziju na štrikove", a odnedavno i istoimene radio-emisije na AbrašRadiju. Dosad objavila zbirke poezije „Perlinov šum” (Slovo Gorčina, Stolac, 2016) i „Redukcije” (Vrijeme, Zenica, 2020).

Iz Leksikona bibliotekarstva

ANTIPORTA (lat.) je zapravo zaštitni prednaslovni list na kome se nalazi samo skraćeni naslov knjige, služi najviše kao zaštita pravog naslovnog lista. Prednaslovni list stavlja se i sada kod nekih publikacija; nastao i najviše se upotrebljavao u doba kada su knjige bile gotovo isključivo u mekom povezu.

ATRAPA je karton koji se stavlja na mesto knjige uzete sa police knjižnog magacina.

BIBELOT je naziv za neobično malu knjigu.

BIBLIOMANTIJA (grč.) znači predskazivanje ili gatanje na osnovu teksta do koga se najpre i slučajno dospe prilikom otvaranja neke knjige, prvenstveno Biblije.

CATCHWORD (engl.),

1. Reč na dnu teksta svake strane ili odeljka i na početku sledeće stranice odn. odeljka da bi se knjigovezac lakše orijentisao;
2. Reč na vrhu svake stranice u rečnicima štampana istaknutim slovima.

TERCA (lat.: *tertia*) je vrsta štamparskih slova veličine 6 mm, odnosno 16 tipografskih tačaka.

GEOGRAFIJA JEDNE PJESME

nada mnom se
izdaleka
razdanjuje pjesma

tri sam zmijčka ovog ljeta
krampom iz zemlje izvukla
četvere oči nad njima otvorila
jedan je par očiju dobio prored stonoge
drugom paru razmandarinale rožnice
treći se par skorio od netreptanja
četvrtom je zurenje u treće popravilo pa oslabilo vid
sad sam slijepa kao poljski miš

pala sam te se razbila
pala jer sam slušala
šum kiše
kiša je prejako padala
u meni se ježilo pet ježeva

a nema gdje je nisam tražila
na pojačanom radijatoru
u pljesnivom džemu od trešanja
u košpama datulja
u divčibare ne znam kako mi je stići

Iz Male Hildegardine kućne ljekarne

Oleum Violae "H"

Uzmi dobro ulje i stavi ga da zakuha ili na suncu ili na vatri (u novom loncu) i kada dakle zakipi baci u njega ljubičice da bude od njih gusto. To napuni u staklenu posudu i pohrani. Navečer tim uljem maži područje oko vjeđa i očiju, ali tako da ništa ne dospije u oko. To će odagnati zatamnjenje (zamućenje) očiju.

***

Moja kuća skuplja zvukove Pančatantre
odvrće vijke kojima je pričvršćena za brijeg,
spušta kratke noge, metre svete špage

Moja kuća omeđuje okućnicu, ne obratno,
moja je kuća i nikad narasla trava

Ponekad se prolaznik očima naviruje u izrezani otvor moje kuće
moleći se nekom dalekom bogu

Ova bi nas zima mogla stegnuti
donijeti nam vučji vijenčić
isklimati kao zub jezik,
promočiti dio zida, u siječnju bi od sjevera moglo smekšati
isto se čita, ova je kuća rashlađeni Hildegardin jaspis,
bit će pošteđena
kako i dva
tako i tri na zemlji
izbrojim li vatru na krovu što sam je sa sestrom tajno otpuhala
bilo je lakše oko i srce kad se ugasila

Ova će nam jesen uzmutiti vodu
kožicu će uzgojiti na površini
neki mi je glas u snu šapnuo 'naučit ćeš dozivati kišu'
kiše su drevno znanje
zrak je vodi sluga
kisik je stiještena šuma
prozor je ovalno ogledalo prekriveno bijelim ovalnim,
nepravilno izrezanim papirom
upućenim na šumsku makiju i divlje ulje
oponašaj me kalcedone debeli, kalcedone trudni
kako bih nam prenijela kišu

Podebljat ćemo kuću, gledaj i blagoslovi,
drugim kućnim slojem
odobriti zmijama skrovišta po bašči
likerom od kajsija nazdraviti opasnost od rušenja
jasno vidim, poljubiti ćeš visoko hodničko staklo
i moje otvoreno oko na ruci

*Iz Što biljke znaju: čudesno putovanje u osjetilni svijet
biljaka autora Daniela Chamovitza*

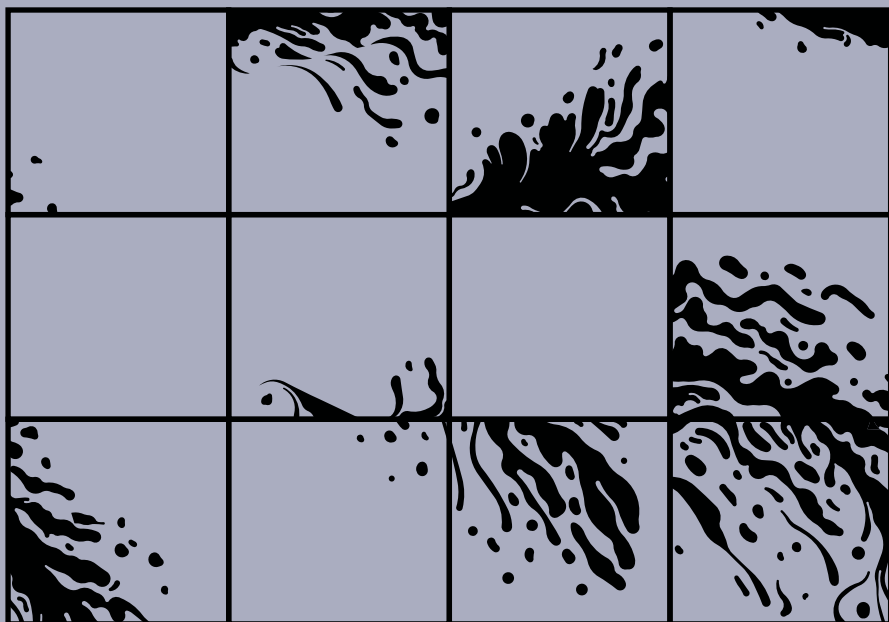
Suočili smo se s nevjerojatnim otkrićem da je list čička
moguće usmrtiti tako što će ga se svakoga dana dodirivati
po nekoliko sekundi!

SLONOVI SE KATKAD DRŽE ZA REPOVE AKO HODAJU U ISTOM REDU

kad si nikomu ništa
sklupčša se u ježa
ili čašu jogurta
svrbi te lice dok plačeš
i ona dva puta kad je odlučio zagrliti
lješnjak i albiciju u tebi
toplobijela si paralaksa
papir-usna probušena šestarom
u lijevoj nosnici živi indijska lađica
u noktu telekomunikacijski otpad
misliš li da dnevna svjetlost ima zvuk?
ošibaj taj šafran dugom motkom
da svijet pošafrani
pošalji mi kopito

JANA RADIČEVIĆ

Jana Radičević rođena je 1997. u Podgorici. Studije germanistike završila je na Filološkom fakultetu u Nikšiću, a kao studentkinja na razmjeni boravila je i na univerzitetima u Marburgu i Gracu. Najmlađa je dobitnica godišnje literarne stipendije *Writer of the City of Graz* za 2020/21 koju svake godine dodjeljuje grad Grac. Prva zbirka poezije „ako kažem može postati istina“ objavljena joj je 2019. u izdanju Partizanske knjige. Članica je književne grupe Forum mladih pisaca koja se okuplja u podgoričkom KIC-u *Budo Tomović* od 2015. godine. Poezija joj je prevedena na njemački, slovenački, francuski, engleski, a u najavi su i prevodi na grčki i ruski jezik.

Iz Ilustrovane porodična enciklopedije autorke
Dorling Kindersli (Mediasat East Europe Bgd, 2004.)

Razvojni ciklus

I dnevni i noćni leptiri prvo polože jaje, iz kojeg se razvija gusjenica. Ona se hrani i raste do stadijuma lutke. Odrasli leptir se razvija unutar lutke. Proces promjene naziva se metamorfoza.

ρεφεκентλι οκνιη

deda i ja sjedimo u bijeloj ladi
ruku guram među mrtve leptire
njihov prah mi ostaje po prstima
deda mi čita recept za kolač sa piškotama
pomislim, lijepo mjesto za smrt
u samom dnu šoferšajbne

Iz Uvoda u psihologiju autora Ljubomira Žiropađe
(Čigoja štampa, 2012.)

Emocionalne reakcije se posebno lako uslovljavaju i kod životinja i kod ljudi. [...] Ipak, najčuveniji ogled uslovljavanja emocija izvršen je u Sjedinjenim Američkim Državama na jednom dečaku. Poznat je kao slučaj malog Alberta. Ovaj eksperiment je izveo osnivač američkog biheviorizma, Džon Votson (Watson & Rayner, 1920). Dečak star oko devet meseci, koji se inače nije plašio belog pacova, uplašen je više puta jakim i iznenadnim zvukom. Zvuk je izazvan u trenucima kada je Albert posmatrao pacova. Jak i iznenadan zvuk bio je bezuslovni stimulus za reakciju straha koja se uslovljavanjem vezala za pacova (pacov ima ulogu uslovnog stimulusa). Na osnovu učenja uslovljavanjem dete je počelo da se plaši pacova, životinje prema kojoj ranije nije osećalo strah. Može se reći da je Votson eksperimentalno izazvao fobiju kod ovog deteta.

ispitivanja

u dvorištu vrtića iskopavali smo male rake
unutra smo stavljali marljive mrave i bube
i prekrivali ih smrdljivim biljem
nakon nekog vremena bube bi bestidno okončavale
rozi kvadrati u kupatilu
pričali smo o grlicama na dalekovodu
tata je rekao, ako stanu sa obje noge na dvije žice, spržiće ih
sljedeće što vidim je užarena ptica, sivi dim, i kolutave bijele oči, trepće
to se ne dešava
talente pažljivo sakrivamo iza trećeg kutnjaka
tata je potrošio cijelo moje djetinjstvo da mi objasni šta je ravan

Iz udžbenika za Biologiju za III razred prirodno-matematičkog smera (Zavod za udžbenike u Beogradu, 2004.)

San ima svoje faze. Nekoliko puta tokom noći ulazimo u REM fazu sna (engl. Rapid Eye Movement - brzi pokreti očnih jabučica), tokom koje su naši mišići spuštjeni i telo potpuno nepokretno. Jedini izuzetak su očni mišići, koji, iako su kapci zatvoreni, brzo pomeraju očne jabučice. Tokom REM faze sanjamo, odnosno, imamo realistične mentalne iluzije izazvane snom. Tokom REM faze, EEG zapis skoro da se ne razlikuje od zapisa koji se dobija kod budne aktivne osobe. Zbog toga se ova faza naziva i „paradoksalno spavanje“. Zapravo, potrošnja kiseonika u mozgu veća je tokom REM faze, nego u mozgu koncentrisane osobe koja rešava složen matematički problem. Ostatak vremena tokom noći, a to je 75 odsto spavanja, provodimo u takozvanoj ne-REM fazi. Tokom ove faze naši mišići su opuštjeni, ali telo može da se pokrene kada je potrebno zauzeti bolji položaj.

vještica jede mene i brata

Moć sna i nemoć pred snom, Nikolina

držim stranu poraženih

latentni smo filofašisti

bez pokušaja promjene geografije

Svjat Dreams sjutra i

ništa od toga

ništa

od svega po malo

pa opet

ništa

provjeravam padavine vlažnost vazduha vidljivost maksimalna dnevna

i uvijek

samo izlazak užarene lopte

vještica jede mene i brata

već tri dana ne progovaram jer

ako kažem može postati istina

italijanski doktor liječi rak sodom, koješta

Monika 10 dana pa pauza

između neke igre i prethodne igre može biti fudbal

atmosfera stana: drugovi, meni stižu .jpg objekti

fotografije ne provokativne ali prisne

pro·vocation

provocation ovdje nije poziv na mišljenje

i poslije toga tonem tonem tonem

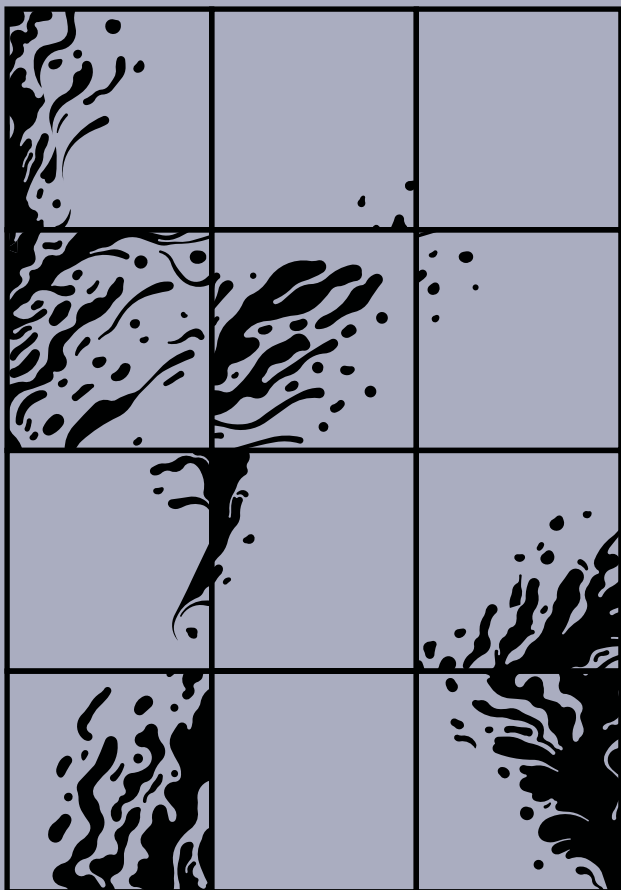
livada i ljubičaste planine

kao u ratnim filmovima

sati između 9 i 11 uveče

a tek je padao mrak

MARIJA DEJANOVIĆ

Marija Dejanović rođena je u Prijedoru 1992. godine. Odrasla je u Sisku. Živi i djeluje u Zagrebu i Larissi. Objavljivala je pjesme, eseje i književne kritike u raznim časopisima, zbornicima i na internetskim portalima u Hrvatskoj i inozemstvu. Pjesme su joj prevedene na desetak svjetskih jezika. Sudjelovala je na međunarodnim pjesničkim festivalima i pjesničkim čitanjima u Hrvatskoj, Sloveniji, Srbiji, Italiji, Austriji, Bugarskoj i Grčkoj. 2018. godine objavljuje knjige „Etika kruha i konja“ (nagrada Goran za mlade pjesnike i Kvirinova nagrada za mlade pjesnike) i „Središnji god“ (nagrada Zdravko Pucak). Dobila je nagradu Milo Bošković. Trojezična knjiga „Orato Osto/Visible Bone/Vidljiva kost“ izašla joj je u Grčkoj u sklopu Athens World Poetry Festivala i Versopolisa, u izdanju Poets' Circlea. Sudjeluje na glazbeno-poetsko-scenskim projektima U privremenom smještaju kod ljudi i Poplava. Zamjenica je direktora Thessalian Poetry Festivala (Πανθεσσαλικό Φεστιβάλ Ποίησης) i članica uredništva časopisa Tema. Završila je studij pedagogije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Studij komparativne književnosti na istom fakultetu samo što nije. Članica je Hrvatskog Društva Pisaca i europske pjesničke platforme Versopolis.

I Don't Like Mondays

(The Boomtown Rats)

The silicon chip inside her head
Gets switched to overload
And nobody's gonna go to school today
She's going to make them stay at home
And daddy doesn't understand it
He always said she was as good as gold
And he can see no reason
'Cause there are no reasons
What reason do you need to be sure

Oh, oh, oh tell me why
I don't like Mondays

Tell me why
I don't like Mondays

Tell me why
I don't like Mondays
I want to shoot
The whole day down

The Telex machine is kept so clean
As it types to a waiting world
And mother feels so shocked
Father's world is rocked
And their thoughts turn to their own little girl
Sweet sixteen ain't that peachy keen
Now, it ain't so neat to admit defeat
They can see no reasons
'Cause there are no reasons
What reason do you need oh, woah

Tell me why
I don't like Mondays

Tell me why
I don't like Mondays

Tell me why
I don't like Mondays
I want to shoot
The whole day down
Down, down
Shoot it all down

Ovalno

Diviti se pčeli, ona se probudi prerano pa sama obleti mrak
i umjesto peludi, pokupi sjaj usnulog,
toliko glatkog ruba balkona, da se čini da niz njega
svo vrijeme teče voda.
Ta joj se površina lijepi za noge
kao da je stala u med
i ona od tuge padne na pod i prestane.

Ovo mi se događa svakog jutra.

Diviti se ribi, ona je na udicu došla namjerno,
stavili su je na nju prsti velikog, okruglog sunca.
Mesnati, grubi palac i kažiprst spljoštili su joj usta u ovalnu ranu
i u nju posadili retoričko pitanje
kao cvijet koji probija kroz zemlju.

Prije svega, bilo je pitanje i ta rana
ne boli, s njom si se rodila.

Zatim trčati, diviti se užetu i njegovoj sposobnosti
da u isto vrijeme obuhvati i promaši središte
vrata kojeg drži.
Trčati sa svojim užetom
kao da puštaš zmaja bez vjetra.
Vezati si prethodno oči.

U mraku slaviti sarkazam ponedjeljka,
kalendara u kojem svaka životinja izgleda isto,
svaki želudac isto,
kljun se nalazi na žirafi,
kugla na tržnici.

Sastrugati sa sebe svoju kožu,
skenirati je u parku
i poslati je sebi mailom.

Napraviti nešto novo, neočekivano.
Možda proliti sok od jabuke.

Iz knjige *Japodi - zaboravljeni gorštaci* autorke Lidije Bakarić

Ptičja lađa

Kroz cijelu japodsku ikonografiju proteže se solarni i lunarni simbolizam. Antitetično postavljene ptice na pojedinim privjescima zapravo su vrsta „ptičje lađe“, poznatog simbola iz brončanodobnih kultura.

Antropomorfne ljudske figure, predstavljene trokutastim tijelom i glavom na kojoj je produžetak - marama ili nešto drugo, na nekim primjercima imaju umjesto ruku - ptice.

Ptica je ubrzo zamijenjena simbolom konja, koji se prikazuje ili samostalno, ili na vrlo sličnim privjescima na kojima su u ranijim razdobljima prikazivane ptice.

Konj je solarni i lunarni simbol. Kao privjesci nošene su i figure pijetla i kokoši. Sve to govori o razumijevanju važnosti mijene dana i noći, obnovi zemlje, života i smrti.

Amfora

Posuti se pepelom,
kakva radosna misao nakon stoljeća sna
u amfori,
pod teretom teškog radovanja.
Teškog, jer čekanje,
prsnuti kao kesten u peći i ležati razrovanog trbuha,
tek tada početi sanjati.

Sanjati o početku masline,
modrici na bedru neba koju je vrana
kljunom izvukla iz vlastita gnijezda,
nit po nit,
dok nije ostalo ničega
osim sna o mršavosti i miru, redukciji,
leđima-keramici,
vratima.

Pojaviti se u sunčevoj pregači.
Kao lebdjeti u obrasloj kočiji,
izdići se u stup koji zrači iz otvora zdjele.

Obična drvena posuda -
- tvrda je koštica našeg pozdrava,
a mlohav je njezin gard.

Otvoriti oči,
pozvati vojsku da okupira grad
i smjestiti čelo u udolinu,
naličje zgloba.

Iz knjige *Domestikacija psa i današnja raznolikost* autorke Nikoline Jeličić

Životinja različitih oblika

Domestikacija je proces promjene koji se odvija unutar jedne vrste pri prelasku divlje životinje ili biljke u pripitomljen i udomaćeni oblik. To su one životinje, biljke ili drugi organizmi čije su ponašanje, životni ciklus, fiziologija i genetička podloga izmijenjeni kroz uzgoj i život pod ljudskom kontrolom tijekom niza generacija.

Upravo zbog ljudske kontrole, dužom genetskom izoliranošću dolazi do udaljavanja od divljeg srodnika.

Prvi pokušaji pripitomljavanja životinja i biljaka nastali su tijekom mezolitičkog razdoblja. Vuk je dokazano prvi sisavac koji je domesticiran od strane ljudi. U francuskoj špilji Chauvet nalaze se otisci stopala djeteta i šapa Canida, stari oko 26.000 godina. Anatomija otiska šape ukazuje da je u pitanju vjerojatno bio vuk ili veći pas, a zanimljiva je i činjenica da je dijete hodalo, a ne bježalo od životinje.

Garcia zaključuje da je dijete istraživalo starije crteže u špilji, u pratnji svog vjernog prijatelja.

Prema procjenama nekih genetičkih istraživanja, pas i vuk su se razdvojili još puno ranije, točnije, prije otprilike 135.000 godina. Domestikacija vuka tokom vremena doprinijela je fizičkim promjenama koje su tipične i za ostale domesticirane sisavce. Neke od najočitijih promjena su one u veličini same životinje, boji i teksturi krzna. Promjena nije uočena samo u fizičkom izgledu već je ostavila znatan trag na ponašanje i odnos same životinje i čovjeka.

Na primjer, kod pasa su nestale neke osobine koje su tipične za vukove, kao što je povraćanje djelomično probavljene hrane kako bi se nahranili mladunci. U početku su, pretpostavlja se, korišteni prvenstveno za pomoć u lovu (Sullivan, 2017), da bi kasnije postali psi čuvari. Ljudi ih selektivno razmnožavaju za mnoge namjene, a rezultat je toga životinja različitih oblika, veličina i sposobnosti.

Dobrota razdvaja dan i noć

U vrtu drži dva psa – mješance
tko zna koliko različitih pasmina
Iza kuće, grmlje šipka nalikuje na
ranu
nastalu izostankom češljanja,
šamponiranja, brige.

Svakog je dana čujem kako više na
njega,
krešti kao sijeda ptica i onda
pretjerano ljudski
plače iz grla.
Kad se napnem da je poslušam,
kao kroz vodu
upropastio si mi život i zbog tebe
nemam nikoga
i lajanje psa,
ali vidjet ćeš, jednom kad me ne
bude,
kome ćeš piti krv na slamku
i ne znam govori li to mužu,
tretirajući ga kao psa,
ili psu, tretirajući ga kao muža.

Sigurna sam da ljubav razdvaja
domaćeg psa od lualice
kao što dobrota razdvaja dan i noć
i sve sam uvjerenija da ništa vrijedno
spomena
ne razdvaja čovjeka od drugih
životinja

U mraku se ne vidi ništa opipljivo,
grmlje šipka
kao da naprasito buja kroz njegovo
krzno
Zreli su šipci polipi

nastali na vratu usijecanjem lanca
i vire ispod krzna,
nisam sigurna navire li to smrt kroz
kožu
ili život probija ispod lanca.

Jednom je došla hladnija zima
Poskliznula se na zaleđen put dok je
nosila hranu psima
i slomila nogu

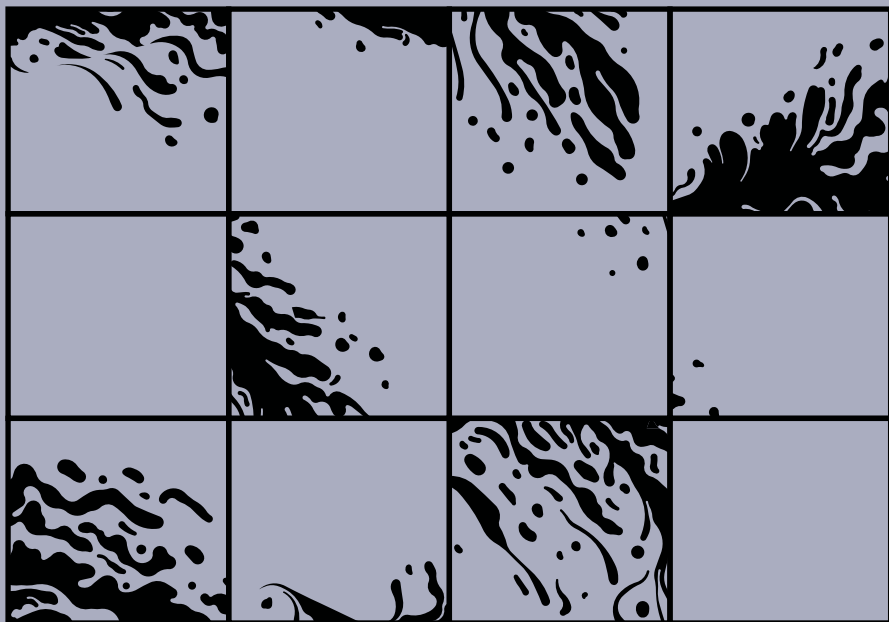
Sanjala sam da je napokon umrla
i prestala mučiti sebe i pse,
da je pao mraz i prekrrio šipke, nogu
i polipe

Sanjala sam da dolazim s pilom,
režem im lanac

i oslobađam stotinu njezinih pasa
koji,
živi i mrtvi,
napokon odlaze,

odlaze na stazu
koja vodi iz dvorišta
da joj pojedu tugu i polizu rane

RADMILA PETROVIĆ

Radmila Petrović (1996, Užice) odrasla je u Stupčevićima kod Arilja. Završila je Ekonomski fakultet u Beogradu. Kao laureat 42. Limskih večeri poezije objavila je zbirku pesama „Miris zemlje“ (Dom kulture „Pivo Karamatijević“, Priboj, 2014.), a kao pobjednik 22. Poetskog konkursa „Desanka Maksimović“ zbirku „Celulozni rokenrol“ (SKZ i Valjevska gimnazija, Valjevo, 2015). Zastupljena je u zbornicima i online časopisima. Učestvovala je na brojnim čitanjima poezije u Beogradu. Polaznica je nekoliko radionica kreativnog pisanja. Njenu treću zbirku poezije, „Moja mama zna šta se dešava u gradovima“, objavila je PPM Enklava početkom leta 2020. godine. Pesme joj se prevode na engleski, nemački, francuski, grčki, makedonski, hebrejski i druge jezike.

Večiti Kalendar> Roždanik> Avgust ili devica

Devojka koja se rodi u gore opredeljeno vreme prve godine bolovaće, biće vedrog i belog lica i kose, stasita, mnogi će je prositi. Radovaće se tuđem uspehu, sa visine će padati, bolovaće od čela, zver će je ugristi, nogu će uganuti i od sve bede izbaviće se. Koliko dobra bude uživala, toliko će i zlu biti podložna. Po nekad pada u gnev i plač i zbog toga pati od glavobolje. Znak rođenja imaće na srcu, grudima ili vratu. Udaće se dobro i imaće mušku decu, ali će je jedno dete ražalostiti. Svako će za nju reći da je srećna. Preinačenje života imaće u 1, 5, 28, 37. i 40. godini što sve ako preživi duboku starost će dočekati. U onaj dan u koji se rodila u taj će se i razboleti.

Moja loza ima dat da skрати liniju života

moj deda je znao više nego što mislite
rekao je čoveku
dabogda plakao kad budeš najsrećniji

sin mu je poginuo na venčanju svoga brata
dedu nije trebalo ljutiti

mogla bih se ograditi od porodice
koja u krugu od hiljadu metara
nije pričala sa komšijama

od stričeva koji su lomili vilice
svojim najboljim drugovima
od tetaka koje se nisu udale
jer nisu mogle ni sa kim

zato nosim perorez u džepu
jer znam da mogu doći na naplatu
sve te glave, vilice i srca

mogla bih se ograditi
mada postoji crta
koju bi neko mogao da pređe

i moja ruka postala bi stričeva
noge bi uzele tatin korak
a usne proklele dedinim rečima

mogla bih se ograditi
ali odrasla sam na selu i videla
ako u proleće posadiš grašak
na toj njivi u leto neće biti paradajza

ZDRAVSTVENI CENTAR UŽICE
OPŠTA BOLNICA UŽICE
M. Obrenovića br. 17 31000 Užice
Tel. 031/ 561-255

Broj protokola INTER-29**/2018
Datum pregleda 17.07.2018.

Ime i prezime	Datum rođenja 24.08.1996.
Adresa	Stupčevići bb, Arilje
JMBG	2408996*****

Izveštaj lekara specijaliste

Dg: J30.4 Rhinitis allergica, non specificata

J45.0 Asthma

Nalaz: Kontrola

Pacijentkinja i dalje ima malaksalost. Koristi Alvesco i Nasonex. Nije bilo potrebe da uzima Ventolin. Rupafin ne pije nekoliko dana. Objektivno: Nos i dalje slabije prohodan
Pulmo. Normalan disajni šum
Uradjena spirometrija: normalan nalaz
Pozitivan prick test na dermatophagoide spteronussys

Th. Relvar 22/92 mg I ujutru redovno
Dymista u nos 2x dnevno
Koristiti terapiju 6 meseci. Kontrola pp. Ventolin sprej pp.
Rupafin tablete I tabl pp
Kontrola za 6 meseci

Jezik bilja

mama, sanjam livade
jutarnje izvođenje krava
kiše od kojih se grana
i narasta naš jezik bilja

oko čijeg će se vrata obaviti
rečenice-bršljani
kad rastvore fasade porodičnih kuća

mama, živim u gradu
ali ja sam rudar
zatrpan pitanjima zemlje

koja se do sada
nasleđivala po muškoj liniji
a kad sam se rodila
ona je postala miraz

u suton se međe
ocrtavaju na mojim dlanovima

poput zvuka vode
sekundu pre ključanja
tako čujem bujanje naših biljaka
neke su reči toliko nežne
da ih čuvamo u plastenicima

da li da im otkrijemo, mama?
jezik bilja
nema veze s tim odakle ste

jezikom bilja govore majka i ćerka
kad ne pričaju dovoljno

Agroekološki uslovi za gajenje maline

Razmnožavanje

Crvena malina se razmnožava izdancima, a crna i ljubičasta vrhovima izdanaka. Razmnožavanje korenovim reznicama obavlja se tako da se izdanci vade sa što više žila koje se posle odrežu i skrate na reznice dužine 5-6 cm. Svaka reznica mora imati barem jedan pupoljak. Reznice se poležu u pripremljeno zemljište na razmak od 8-10 cm u redu, a razmak redova je 40-50 cm. Prekriju se smesom zemlje, komposta ili zrelog stajnjaka u debljini od 5-6 cm.

Održavanje zasada

Nega se sastoji u obradi zemljišta (uništavanje korova, razbijanje pokorice 4-5 puta godišnje) i navodnjavanju. U prvoj godini oko sadnice se dodaje 0,1 kg KAN-a u dva navrata, i to krajem maja. U jesen se dodaje NPK đubrivo u formulaciji 7:14:21 u količini od 450 kg/ha. U drugoj godini i godinama rodnosti, u proleće se dodaje KAN po čitavoj površini u dva navrata u količini od 600 kg/ha. U jesen se dodaje NPK 7:14:21 u trake u količini od 500 kg/ha a po potrebi i stajsko đubrivo.

Berba i skladištenje

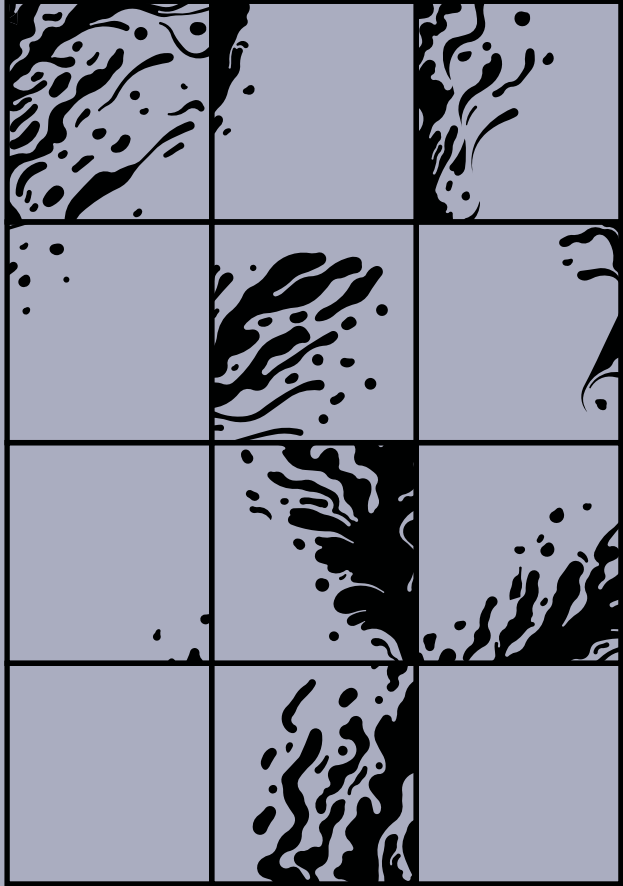
Malina dozreva krajem juna ili 25-30 dana od početka cvetanja. Razlika u sazrevanju ranih i kasnih sorti je 8-10 dana, a sazrevanje i berba traju 15-30 dana. Maline se beru kada plod dobije karakterističnu boju sorte, kada se lako odvaja od lože i ne gnječi se. Ako je plod namenjen dužem transportu do tržišta, tada se bere s peteljka. Berba se obavlja svakog drugog ili trećeg dana i pakuje u posebnu ambalažu. Za čuvanje su najbolje hladnjače u kojim je temperatura -1 °C do 0 °C, a relativna vlažnost vazduha od 80-95 %.

Razmičem ti gudi kao gane voća

ljudi u mom selu
počeli su da čitaju poeziju

i zato ne smem reći
koliko sam malina
našla u tvom srcu

TOMISLAV AUGUSTINČIĆ

Etnolog i kulturni antropolog; rođen u Karlovcu (1992.), gdje živi i radi. Prva zbirka pjesama „Ipak, zora“, nagrađena mu je na Goranovom proljeću nagradom Goran za mlade pjesnike 2020. godine, te objavljena iste godine. Pjesme je objavljivao na više portala u regiji. Piše poeziju i prozu, te kritiku za portal *Booksa*.

- (18) Ova se Uredba ne primjenjuje na obradu osobnih podataka koju fizičke osobe obavljaju u okviru isključivo osobne ili kućne aktivnosti te stoga nije povezana s profesionalnom ili komercijalnom djelatnošću. U osobne ili kućne aktivnosti može se ubrajati korespondencija i posjedovanje adresa ili društveno umrežavanje te internetske aktivnosti poduzete u kontekstu takvih aktivnosti. Međutim, ova se Uredba primjenjuje na voditelje obrade ili izvršitelje obrade koji pružaju sredstva za obradu osobnih podataka za takve osobne ili kućne aktivnosti.
- (19) Zaštita pojedinaca s obzirom na obradu osobnih podataka koju obavljaju nadležna tijela u svrhu sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija, uključujući zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i slobodnom kretanju takvih podataka i njihovo sprečavanje, podliježe posebnom pravnom aktu Unije. Stoga se ova Uredba ne bi trebala primjenjivati na aktivnosti obrade u te svrhe. No, osobni podaci koje su obradila tijela javne vlasti u skladu s ovom Uredbom trebali bi, kada se upotrebljavaju u te svrhe, biti uređeni posebnim pravnim aktom Unije i to Direktivom (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća (7). Države članice mogu povjeriti nadležnim tijelima u smislu Direktive (EU) 2016/680 zadaće koje se ne provode nužno u svrhu sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija, uključujući zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i njihovo sprečavanje, tako da je obrada osobnih podataka za te druge svrhe, u mjeri u kojoj potpada pod područje primjene prava Unije, obuhvaćena područjem primjene ove Uredbe.

U vezi s obradom osobnih podataka koju obavljaju ta nadležna tijela u svrhe koje su obuhvaćene područjem primjene ove Uredbe, države članice trebale bi biti u mogućnosti zadržati ili uvesti preciznije odredbe kojima se prilagođava primjena pravila ove Uredbe. Tim se odredbama mogu detaljnije utvrditi posebni zahtjevi za obradu osobnih podataka koju obavljaju ta nadležna tijela u te druge svrhe, uzimajući u obzir ustavnu, organizacijsku i administrativnu strukturu dotične države članice. Kada osobne podatke obrađuju privatna tijela i takva obrada ulazi u područje primjene ove Uredbe, ova Uredba trebala bi predvidjeti mogućnost da države članice pod posebnim uvjetima zakonom ograniče određene obveze i prava kada takvo ograničenje predstavlja nužnu i proporcionalnu mjeru u demokratskom društvu za očuvanje posebnih važnih interesa, uključujući javnu sigurnost te sprečavanje, istragu, otkrivanje ili progon kaznenih djela ili izvršavanje kaznenopravnih sankcija uključujući zaštitu od prijetnji javnoj sigurnosti i njihovo sprečavanje. To je, na primjer, relevantno u okviru borbe protiv pranja novca ili djelatnosti forenzičkih laboratorija.

- (20) Iako se ova Uredba primjenjuje, među ostalim, na aktivnosti sudova i drugih pravosudnih tijela, u pravu Unije ili pravu države članice moglo bi se odrediti radnje i postupke obrade u vezi s obradom osobnih podataka koju obavljaju sudovi i druga pravosudna tijela. Nadležnost nadzornih tijela ne bi smjela obuhvaćati obradu osobnih podataka kada sudovi djeluju u sudbenom svojstvu kako bi se zaštitila neovisnost pravosuđa u obavljanju njegovih sudskih zadaća, među ostalim u donošenju odluka. Trebalo bi biti moguće povjeriti nadzor takvih radnji obrade podataka posebnim tijelima u okviru pravosudnog sustava države članice, koja bi posebno trebala osigurati sukladnost s pravilima ove Uredbe, promicati svijest djelatnika u pravosuđu s o njihovim obvezama na temelju ove Uredbe i rješavati pritužbe u vezi s takvom obradom osobnih podataka.

četvrti dan na naredbu „ustani!“, budim se,
grub, ustajem, uspinjem, grub sav od grubih poteza
tih vještih prstiju, u konačnici nedovršen, još
zdravog tijela unatoč ranama, tim mjestima
gdje se raspuklo zbog sakupljene vlage,
gdje se sada mišići nesvjesno stišću.

rane su uvijek na najmekšim dijelovima tijela -
ispod ključne kosti u kutu prsa, na tom trbuhu,
treća dovoljno široka za dva prsta iznad kuka,
pa na slabinama. znam da sam zdrav jer sam mlad,
a i to jer sam gol - platna koja su me omotavala
dio su iste truleži koja me oporavlja, već stopljena
u podatnost. možda po prvi put više sam od ključne kosti.

izliven u odlučnosti, utjelovljujući tu kvalitetu,
zakoraćim - ustanovljujem tlo punim stopalom,
istom brzinom kojom ustanovim težište,
ravnotežu privremeno stečenu. primjerice, ravnotežu dana
u kojem ću biti. koliko god pjevam privremenost,

ako ne sve, a onda bar temeljno moram ponovno
ustanoviti. primjerice, da imam još jednu nogu, zaostalu
u koraku. dlanom opipavajući zrak,
tvrdim da postoji - lakši zrak, gotovo zaboravljen,
taj zrak gdje će se dogoditi proboj,
gdje će, uvjeren sam u to kao u zrak i u tlo, neka nježnost
razvaliti zvučni zid, otvoriti plohu.

prstima te ruke gnječim,

ponovno stvaram poroznost bujadi,
odnosno tijela voljenog, tvrdim da postoji. tijelo voljenog
dokazuje da stižem i ponovno uznadno kušam taj okus,
u ustima ga mrmljam
kao opetovano nešto značajno a nešto proizvoljno.
poput zore. stoga odlučno pjevajući, vrat mi je tvrd i strog:

batrgajući se u ovom pothvatu,
ustajem niti pobjednik niti poražen, već tragičan.

Iz knjige *Tranzistori* (Vojnoizdavački zavod, Beograd, 1965.) – pretisak knjige *Basic Theory and Applicaton of Transistors* (Washington: Headquarters, Department of the Army, 1959.)

G l a v a 1

UVOD

Napomena: Za praćenje gradiva izloženog u ovom priručniku potrebno je detaljno poznavanje teorije i primene elektronskih cevi.

1. - OPŠTE

U osnovi, tranzistor se funkcionalno može shvatiti kao ventil koji upravlja protokom nosilaca elektriciteta, odnosno električne struje (električnih naboja u kretanju) kroz poluprovodnički materijal od kojeg je napravljen. Upravljanje protokom nosilaca elektriciteta, koji prolaze kroz tranzistor je jednostavno kao kad bi isti nosioci prolazili kroz elektronsku cev. Mogućnost upravljanja protokom električne struje i promenama napona, dovode tranzistor u red najkorisnijih sastavnih delova u savremenim sredstvima veze i elektronskim uređajima uopšte. Primena tranzistora u vojnim radio, radarskim, telefonskim, telegrafskim, ultra zvučnim, faksimil i računarskim uređajima, svakim danom je sve veća.

2. - RAZVOJNI PUT TRANZISTORA I POLUPROVODNIKA

a) *Kristalni detektor* (sl. 2). Još od prvih dana upotrebe radija kristalni poluprovodnici su upotrebljavani kao kristalni detektori, ispravljači visokih frekvencija. Obično kristal je bio učvršćen u pogodnom kućištu ili podnožju, a kontakt sa kristalom je ostvarivan pomoću vrlo savitljive žive tzv. mačjeg brka.

zaista čeznem za tim: za određenom konačnošću,
za trenutkom u kojem sam bez nelagode
i brige, siguran i u to vrijeme i u to mjesto,
kada se umirim i utvrđim u topljivom danu. zato se
odvajam neprestance
od onih kojima pripadam, u postupnom činu. i to nakon
što sam dugo slagao tijelo, dugo tragao da nađem
odgovarajuće mjesto, tragao da uopće
pronađem odgovarajuće mjesto za dodir, ono koje
opetovano izmiče. ujutro se budim
pokriven čađom kao patinom,
kao podsjetnikom na vlastitu krhkost.
jedva pamtim detalje.
znam da već sada zaboravljam.
odvajam se prije svega zbog pretijesnog kreveta,
jer nisam otvorio prozore i propustio zrak i sada
se znojim. opet se
izmičem, odmičem, u strepnji.
ipak, zora
me čini snažnijim svime time. čini bliskim.
ovako sam se odrekao istančanosti.

Iz knjige *Tošo Dabac: Industrijska fotografija* autorki Marine Benažić i Renate Filčić (Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb, 2013.)

Fotografije industrije, sudeći po dokumentaciji, bile su tražene ponajprije radi svojeg sadržaja, ne radi umjetničke vrijednosti. Naposljetku, jedna od najčešće naručivanih i publiciranih fotografija ona je radničkog savjeta „Rade Končara“ u prostoru laboratorija, radnika uredno kvadratno uokvirenih, visokih prozorskih otvora i srebrnih reflektirajućih kugli ponad njih (str. 36). Međutim, iako je riječ o narudžbama, Dabac nije zapostavljao likovni segment - i često je upravo spektakularan. Nepoznavanje lokacije, tvorničkog kompleksa ili konteksta ne igra nikakvu ulogu u uživanju u vizualu. Čak i „unutar zadanih, ideološki jasno definiranih okvira ne samo da postiže visoku kvalitetu snimke, već i ne dopušta da mu stil bude diktiran temom“.

Ove godine direktno možemo na autorskim crno-bijelim povećanjima pratiti *modus operandi* Toše Dabca - koje je izreze birao, kako je gradio kompoziciju, kakav je kontrast potencirao, u kojem ih je formatu razvijao - i stvarao gotovo umjetničko djelo s potpisom. Fotografija, dakako, gotovo nikad nije original - uvijek se može reproducirati iz negativa, pa tako Arhiv Tošo Dabac posjeduje više varijanti Dabčevih povećanja izvedenih iz jednog negativa, najčešće proba manjih dimenzija kao priprema za povećanje 50 x 50 cm ili više za izložbe. Ipak, „snimiti fotografiju je jedno, a upotrijebiti je - nešto drugo... Od čina snimanja do umnožavanja, do raspačavanja, do tiskanja, do izdavanja, mnogo je umiješanih, a katkada i uljeza“. Iz tih razloga, iako ima izvrsnih izreza u publikacijama, oni nisu uzeti u obzir, već su digitalni ispisi izvedeni iz integralnog formata 6 x 6 cm u kojem je Tošo Dabac snimao ili, rjeđe, iz 10 x 15 cm, a probe ili povećanja za izložbe, koja su često i potpisana, autentični su primjeri izvorne estetike i načina rada Toše Dabca.

Industrijsku fotografiju Toše Dabca sačinjavaju podteme:

1. panoramski prikazi tvorničkih kompleksa i eksterijeri, industrijska arhitektura
2. strojevi i alati
3. industrijski proizvodi
4. radnici pri radu, prikaz radnika i strojeva
5. portreti radnika.

Jezikom industrije, prikazuju se sljedeće faze industrijskih procesa: dobivanje sirovina (str. 53), testiranja u laboratorijima (str. 56, 57), prerada sirovina, izrada produkata (str. 58) te gotovi produkti.

Proljeće se osjeti, smjerno i postepeno, u tim
pupoljcima i rastvaranju u cvjetove na tim kvrgavim,
tamnim granama, izvijenim gore i dolje, i naviše

mladica koje izrastaju uvis.

Tvrđnu u pruću s obećanjem da će ubuduće ustrajno moći
nositi roj mesnatih latica, okupljenih

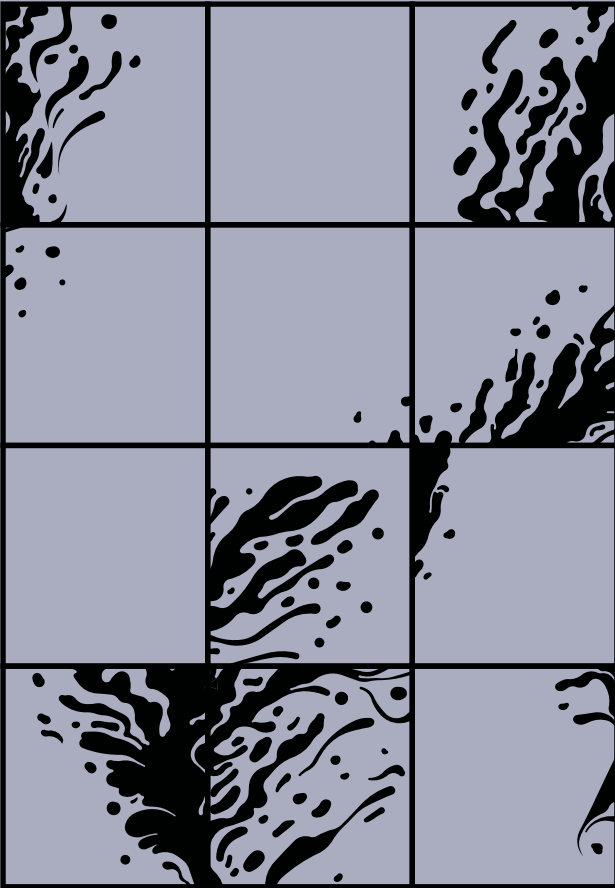
i sažetih u obilje blijedih slogova dvaju tijela,
mlako i krotko obilje, benigno rastvaranje
iz onda kada još nije bilo pčela.

Visoki smo u svom gradu;
s procvatom nad visokim krovovima; zaljubljeni u nemogućem,
dugo fizički tihi i suzdržani. Magnolija kratko trpi

proljeće, pa otresa cvjetove i prolista, buja, da
lakše nosi taj isti teret.

Priznajem, ne učinih ništa. Bojao sam se.

MARIJA DRAGNIĆ

Marija Dragnić rođena je u Nikšiću 1990. godine. Pjesme su joj objavljivane u relevantnoj književnoj periodici u regionu, kao i na internet portalima za književnost i kulturu. Objavila je knjige poezije „Konfabulacije” (Bijelo Polje: Ratkovićeve večeri poezije, 2019; Beograd: PPM Enklava, 2019.) i „Mi, marije” (Podgorica: Fokalizator, 2020; Beograd: PPM Enklava, 2020.). Dobitnica je druge nagrade na književnom konkursu *Ulaznica 2016*, prve nagrade na konkursu manifestacije *Ratkovićeve večeri poezije* za 2018, i prve nagrade na konkursu *PAF – POEZIJA* za najbolje neobjavljivane stihove u Crnoj Gori u 2019. godini. Član je redakcije onlajn časopisa za poeziju *Enklava* izdavačke kuće PPM Enklava.

Iz intervjuja sa Dejvidom Linčom

- Believe it or not, *Eraserhead* is my most spiritual film.
- Elaborate on that.
- No.

hit me

bila si žedna i dao sam ti kamen.
cijedila si vodu iz srca stijene.

jurišao sam na slonovima
kroz tvoje kapije
da vidim kako ustaješ neustrašiva,
besprekorna u svojoj odbrani.

na dlan tvoje ispružene šake
sad polažem žilet,
pazim da na butinu bez greške urežeš –
m e a c u l p a.

dao sam ti kamen da utolimo žeđ.
da me makar nešto, dok odlazim, pogodi.

Oglasi sa prve stranice ponuđenih rezultata pretrage
„dajem kuću na čuvanje“ na goglas.com

TRAZIMO KUCU NA ČUVANJE

trazimo kucu na cuvanje ja i moj suprug nemamo decu mladi smo bracni par. vredni, odgovorni, kulturno vaspitani.

DAJEM NA ČUVANJE STAN U BEČU

Dajem na čuvanje namješten stan u Beču u 9. Bezirk/ Alsergrund, studentici ili mlađoj ženskoj osobi.

ČUVANJE KUĆE NA MORU

OZBILJAN POUZDAN ODGOVORAN MUSKARAC ČUVAO BI VASU KUCU NA MORU..U BOKI KOTORSKOJ..HERCED NOVI I OKOLINA..

DAJEM KUCU

Decko 30 godina imam mrsav nize gradje imam problem sa kicmom iskrivljena u obliku slova S
Zivim u austriji u wien imam svoj stan i imam kucu i imanje u nis vodim se kao invalid al mogu da hodam primam tudju negu i pomocsve zajedno 3000evra,kucu i imanje bi prepisao na zenu koja bi stupila u brak samnom moze i starija i mladja molim da se javite samo pozivom trenutno sam u srbiji

KUCA NA ČUVANJE

Potrebna kuca na cuvanje troclanoj porodici.Hitno

KUCA 100M2 KOD VELIKE PLANE

Dajem na korišćenje-čuvanje kompletno sređenu vikend-kuću od 150 m2 sa garažom od 50 m2 kod Velike Plane (Miloševačko jezero) na neograničeno vreme.Kuća ima voćnjak-baštu od 33 ara, parno grejanje, vodovod, struju, internet,
Netrebate ništa donositi.

o malim plavim tragedijama

teško je ljudima
otkako su ih pobacali s neba
kao sparuškane šljive
od kojih se neće peći dobra rakija.

da bi se uzgojili i ponovo uzrasli
do beskrajnog vrta
u kom se sad otvaraju crne bulke
davno prežaljenih dukata

ljudi moraju milovati zemlju,
zalivati se međusobno,
potom se jedni drugima verati uz stabla.
sve to zvati porodicom,
poslom porodice.

u slobodno vrijeme
plijeviti plastiku, trijebiti noževe,
skidati tako zadobivene mreene.

prskati se rastvorom protiv bolesti
što s brata na brata na sestru
prelazi,
okreće stablo na stablo –
podsjećati se da je okretanje, kao i
kretanje,
drveću zadato u srži.

isprepletati grane, oplesti kolo oko vode,
mladicama u listove ušiju šumiti:
nema nama zemlje bez vas dvoje!

isto tako – sezonski sjeći, cijepati se,
pa preslagati jedni druge
za ogrijev, za potpalu, za lomače.

zaboravljati da se šljive ne uzgajaju toga
radi.

zaboravljati plamen. ponovo saditi.

i ja sam čovjek. moram zaboraviti
metafore o košticama i vrtu
i stablima koja su zemlji popila krv,
o plodovima koje će slučajno ubiti sunce.

skloniti se pod krilo anđela progressa
kao pod besplatlan suncobran
kad je loša sezona.

ne zgaziti preplanulom turistu na glavu,
pri odlasku do šanka, pravo
u dozvoljeni minus.

pisati pjesmu u telefonu
i ne primijetiti kako se posjetilac olako
predaje
specijalnim agentima sunca
što preturaju po njegovoj već pomodreloj
koži
uzaludno tražeći so,
so zemlje.

nikako poentirati
prije nego se natoči piće
i, ipak, nazdravi suncu,
a strancu kaže, u sebi:

*so je skrivena u ostavi,
kraj velike, crvene pumpe
za gume od plavog bickla, zar ne?
tamo gdje je kuća.*

je li se iko sjetio da popravi kočnice?

iznenaditi se krajem, i promijeniti naslov
koji je nekad, na samom početku, glasio:
o ljudima i domovima.

Iz eseja *Meteori* Bele Hamvaša, u knjizi *Nevidljivo zbivanje*; preveo s mađarskog Sava Babić (Službeni glasnik, Beograd, 2012.)

Patuljak ne poziva ubicu. Sedi i moli se za sebe na vrh stuba, na sivom kamenu, zatvoren i poblesaveo. I kad bi ga neko upitao zašto to čini, jedino bi slegao ramenima, pogledao kroz prozor na goli kamenjar, i polako proslovio: cela Zemlja su Meteori.

rasprava sa životinjom, pred zoku

*u očima vatre – cijeli svijet je šuma.
ne zazivaj sreću od kockara,
ni blago patuljka,*

šapuće mi glava
koju ulicom pronosim pod pazuhom,
vjerovatno moja.

ne odgovaram,
u raspravi sam sa životinjom
što se zavukla između dvije kriške hljeba
i ubjeđuje me: *jedi!*

*pusti u usta skupo meso ajgira!
čućeš kako za topotom
tvojih potpetica pada konjanik
u rupu koju si upravo zaobišla.
pada, ne ustaje – umjesto tebe.*

oh, osjećam se kao Švedanka,
uvoznica svjetskog đubreta.
žena Norvežanina kog muči problem
pretjeranog pošumljavanja zemlje.
Amerikanka s tri posla pod zastavom
što leluja kao salo.

ex-Jugoslovenka.
sajber Crnogorka.
velikoprkinja.

u ovoj zemlji danas sam postala duh
vremena, izgarala
kao kolektiv
iz Ministarstva nepregledne prodaje.

stajala kraj mašine, brojala
kopije kopija kopije.
zamišljala anđela inflacije
s usnama zgrčenim u nulu.
čudila se anđelu napretka
s leđima okrenutim budućnosti.

u pauzi od *udrilirizma* čula sam –
spuštaju Njogoša s Lovćena,
čula sam: *jedi! žmuri! jedi!*
čula, Gradac je najčistija rijeka u Evropi.

*uvijek si htjela da budeš rijeka,
bistra, prozirna...*
šapuće meso, konj sad stišan
u tamnom vilajetu stomaka.

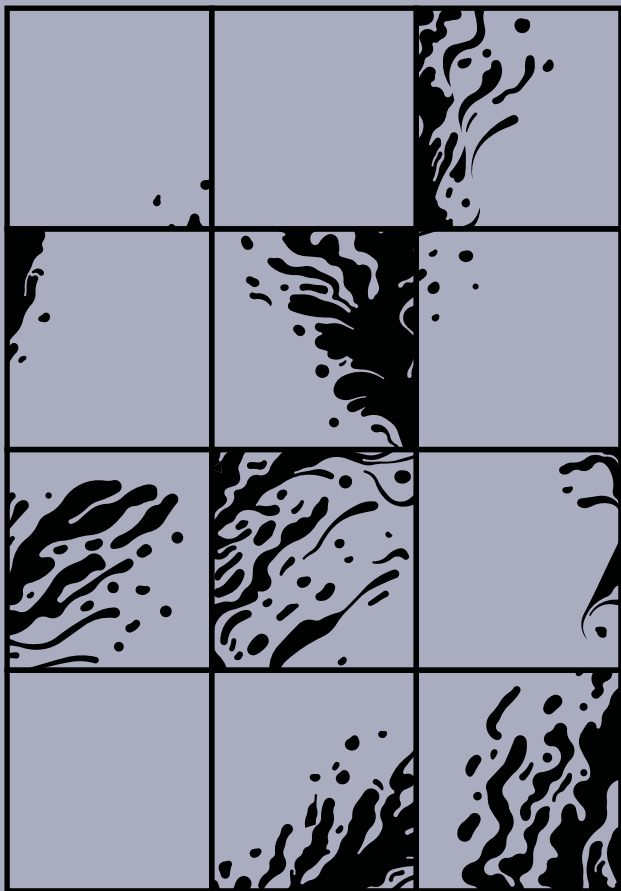
ne zna da stomak nije najmekši dio
mene.
ne zna u kojoj kući krijem Veneru.
ne u svojoj.

od portala Astrocorona stiže mi
obavještenje:
s istoka će ponovo Zvijezda zasjati!
kad se najmanje nadam,
evo, baš za koji minut,
pa jurim u stan, kao da nije prazan.

poštujem sedam od deset
davno propisanih mjera.
kod osme, neko umre.
vjerovatno ja.
ili si to ti, moja crna životinjo?

Beatriče Kristali (Beatrice Cristalli) je savetnica za školska izdanja i saradnica časopisa *Focus Scuola*. Od 2017. godine piše za portal *Treccani.it* i sprovodi seriju novinarskih istraživanja na temu razvoja savremenih jezika. Njen esej o Mariju Luciju deo je zbirke koju je priredila Laura Neri – *L'officina dei poeti in Italia nel secondo Novecento* (Ideja o poeziji. Radionica pesnika u Italiji početkom XX veka) u izdanju *Mimesis*, 2018. Autorka je knjige *L' "invenzione" della colpa. L'antropologia leopardiana tra Zibaldone e Operette morali* (Izum greške – Leopardijeva antropologija od Zibaldona do Moralnih opereta). Njenu prvu zbirku poezije *Tre di uno (Tri od jednog)* objavila je 2018. izdavačka kuća *Interno Poesia*.

BEATRIČE KRISTALI

Quello che vedo

Si dice che tutto è soggettivo
Ma concorrono le cose al destino
O no?
Perché sto guardando cosa succede
Fuori da me, fatto con le mie mani -
Io ho lasciato lo spazzolino
La spazzola il pettine
Poi volevo lasciare una maglia
Ma non l'ho fatto
Poi mi sono ricordata di Samantha
Di come è iniziato il suo amore
Poi ho lasciato tutte le cose pesanti
A casa mia
Mentre dormivo con te
Nella notte che ha piovuto l'inverno
Una sua ultima porzione di tempo
Poi ho lasciato la mia pelle
Che voleva morire in quel velluto
È il tuo sguardo dietro la mia schiena
Vedi, anche se non ti vedo
Io so che tu ci stai respirando dentro
Poi ho lasciato tutti i miei nodi
Se è possibile lanciarli
Allora lo faccio a testa in giù, dal cielo
Dono tutto a chi ancora non capisce
Le infelicità, a tratti miste
Poi ho messo in borsa le tue mani
Poi ho lasciato quasi le mie
Vorrei le tue al posto delle mie
Vorrei le mie così sicure nelle tue

To što vidim

Kažu da je sve subjektivno
Ali stvari utiču na sudbinu
Nije li tako?
Zato što gledam šta se dešava
Oko mene, ono što radim
Ostavila sam četkicu za zube
Četku češalj
Htela sam i džemper da ostavim
Ali nisam
Opet sam se setila Samante
I kako je počela njena ljubav
Opet sam ostavila sve teške stvari
Kod svoje kuće
Dok sam spavala sa tobom
Te noći kada je zima zasipala
Poslednjim tragovima svog vremena
Opet sam ostavila i svoju kožu
Koja je umirala u tom somotu
Nije li to tvoj pogled iza mojih leđa
Znaj, iako te ne vidim
Znam da dišeš u nama
Opet sam ostavila sve svoje čvorove
Ako ih je uopšte moguće odbaciti
Radim to navrat-nanos, odozgo
Poklanjam sve onome ko još ne razume
Nesreće, ponekad pomešane
Opet sam stavila tvoje ruke u torbu
Opet sam napustila svoje
Želela bih tvoje umesto svojih
Želela bih svoje tako sigurne u tvojim

Sapek stake

Aveva mani sciolte sulla barca buia
Diceva che si poteva dormire
All'andata e al ritorno, con tutte
Le varianti del caso, diceva
Che non cambia le cose, aver paura
Non porta a quel porto, non porta
All'altrove, e non è manco qui, come cosa
Rimango perciò nella vita, dormendo
Che è l'unica cosa che io posso,
Io sono, il mio sonno la mia pace
Le mani, il caldo che ricorda le calze
Ma anche se lui dorme come me
La voce raschia e soffia, e da capo
Riparte il discorso: osserva bene la tempesta
Ci distruggerà, non trovi?
Quello che puoi, senza danno alcuno
Credo sia imparare a saper stare
Infatti non mi chiedo: che fare?
Come vedi, non mi dimeno
Non chiedo, non penso
Non interpello nessuno
Sto solamente in quello che sono
E quindi?
La voce raschia, eppure ha finito di parlare
Anche in questo dovrei imparare a stare
Nei pianti negli insulti dei pescatori
Che hanno la paura bella uguale alla tua
Ma vogliono eliminarla
Tu la silenzi? Tu che fai mentre l'accarezzi?
Tu non aspetti?
Dopo la paura non è detto che ci sia altro
Diverso da lei: solo un grado in più,
Come la grappa.
Aveva mani sciolte, e non si poteva dormire
Aveva mani sciolte, abbiamo due problemi
La tempesta e lui che dorme
Il suo discorso si impastava col rumore
Del mare, e anche io lo impasterò
Al suo discorso, da capo
Perché no, io in questo sonno non ci so stare
Osserva bene la tempesta
Ci distruggerà, che devo fare

Znati postojati

Ruke su mu bile slobodne na tamnom čamcu
Rekao je da se spavati može
I u odlasku i u povratku, u svim
Varijantama, rekao je
Da strah ne menja ništa
Ne vodi do te luke, ne vodi
Ni do neke druge, i nije ni tu, kao stvar
Zato ja ostajem i dalje u životu, u snu
Jer je to jedino što mogu,
Ja sam, moj san moj mir
Ruke, toplota koja podseća na čarape
Čak i ako on spava kao ja
Glas škripi i treperi, a razgovor
Kreće od početka: posmatraj pažljivo oluju
Uništiće nas, zar ne?
Ono što možeš, a da ne naudiš nikome
Jeste da naučiš da postojiš
I zato se ne pitam šta treba raditi.
Kao što vidiš, ne vičem
Ne pitam, ne mislim
Ne zapitkujem nikoga
Ja sam samo ono što jesam
I?
Glas škripi, čak je prestao da priča
I tada treba da znaš kako da postojiš
U plaču i uvredama ribara
Čiji strah je isti kao tvoj
Ali bi ga hteli eliminisati
Ućutkuješ ga? A ti, šta ti radiš dok ga miluješ?
Ti ne čekaš?
Nakon što prođe strah, pojaviće se nešto drugo
Drugačije od njega: za stepen jače,
Kao grapa.
Ruke su mu bile slobodne, a spavati se nije moglo
Ruke su mu bile slobodne, i imamo dva problema
Oluju i njega koji spava
Njegov govor mešao se sa žamorom
Mora, i ja bih ga pomešala
S njegovim govorom, od početka
Zašto da ne, u tom snu ne znam kako da postojim
Pažljivo posmatraj oluju
Uništiće nas, šta da radim

Parlare

Parto da dove solitamente si gioca
E poco si pensa, o si pensa
Ascoltando solo dopo, quello che si dice
Ogni mattina la luce era la misura
Per ingrandire il mio occhio
Per arrivare alla voce, a quello
Che detta dentro e fuoriesce
Ah, che vergogna non riuscire
A capire che ogni parola, in fondo
È perfetta, se l'ascolti
Le lumache non si preoccupano
Della geometria della loro bava
A loro serve come passaggio
inascoltato
Anche io posso dire qualcosa
L'altro può pensarne un'altra;
L'ho lasciata abbrustolire al sole,
A perdere acqua e sale
Magari è il tempo che passa,
Caldo e freddo, con una sequenza
alternata
Le parole però funzionano diverse
O meglio, la loro combinazione
Ogni giorno quando parli fai passi in
avanti
Anche se non ti muovi
E invece pensa a ricominciare da
capo
Di getto usi un'espressione
Ti sembra insolita o normale
Non ne controlli la spinta
Non parla di te
Prova a dire aaaaaa ovunque
Ci provo, e penso a qualcosa che mi
piace:
Aaaaa è solo la mia voce
Dentro al verso dorme beato il mio
desiderio

Mi basta un'eco?
Per fare cosa?
La bava scivola, ma è la mia saliva
Con un alone sullo specchio
Con i polpastrelli sulla parete che mi
rappresenta
Sono corpo, sono fiato
Sono quello che vedono, e io
Ho bisogno di vedermi
È ora quindi di parlare,
Per quanto sia di sollievo l'inchiostro
(È muto, parla solo alla carta)
Stringo forte la mia paura
E il non sapere dove mi porterà
Da sinistra a destra incido tutti i testi
Trovati nella libreria
Esisto anche io, ed esisto in
qualcos'altro:
Il pennarello che scorre non è niente
In confronto al rumore che voglio
dire
Per dire davvero una cosa poi serve
una sillaba
Sarà prolissa e poi foglia di spinacio
ristretta
O viceversa, da seme sbucciato a
radici secolari
Ma
La mia voce è un timbro dei miei
passi
Mi piacerebbe essere tutti i rumori
I pensieri e i simboli e poi dire una
cosa
Due parole uno spazio, due spazi una
parola
Qualcosa che funzioni con regole
diverse
come la velocità del cielo, la stella che
spunta sempre di sera

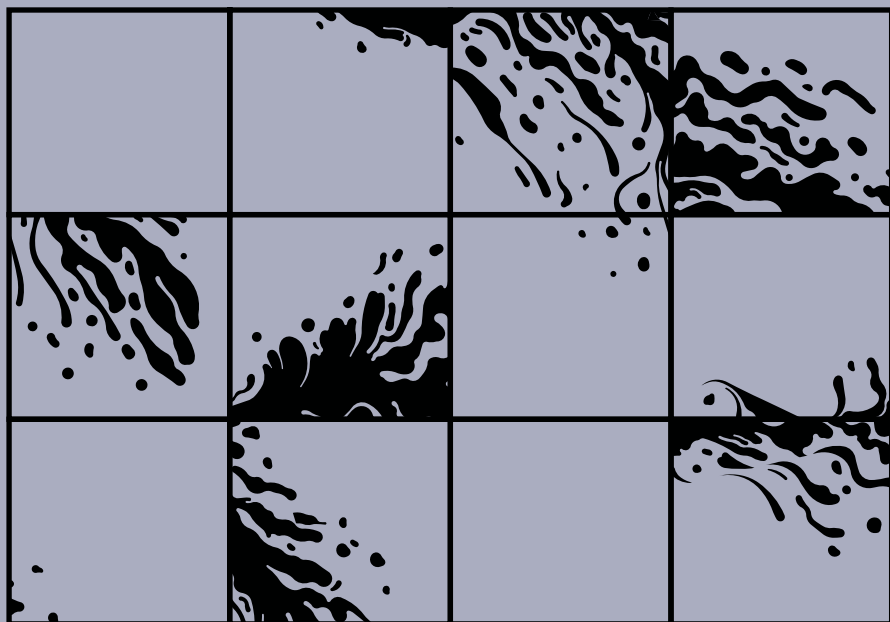
Govoriti

Krećem s mesta gde se obično igra
I malo se misli, ili se misli
I tek se naknadno čuje ono što se
kaže
Svako jutro svetlo mi je
Širilo zenice
Budilo glas, onome što je
Unutra i onome što izlazi
Ah, kakva sramota što se ne
Razume da je svaka reč, u suštini
Savršena, ako je slušaš
Puževi se ne brinu
Za geometriju svoje sluzi
Ona im služi da nečujno prođu
Valjda i ja mogu nešto da kažem
Drugi neka smisli nešto drugo;
Ostavila sam je da se prži na suncu
Da isuši vodu i so
Možda je vreme, to koje prolazi,
Toplo i hladno, i tako u krug
Ali reči funkcionišu drugačije,
ili još bolje, njihova kombinacija
Svaki dan kada govoriš, koračaš
unapred
Čak iako se ne pomeraš
A probaj da počneš ispočetka
I odmah upotrebi neki izraz
Koji može biti neobičan ili normalan
Ali nad čijim efektom kontrolu
nemaš
Koji ne govori o tebi
Probaj reći aaaaa gde god da si
Pokušavam, i mislim na nešto što mi
se sviđa:
Aaaaa je samo moj glas
Unutar stiha spava moja
blagoslovena želja

Da li mi je dovoljan odjek?
Za šta?
Sluz klizi, ali to je moja pljuvačka
Sa oreolom u ogledalu
Na vrhovima prstiju na zidu koji me
predstavlja
Ja sam telo, ja sam dah
Ja sam ono što vide, i ja
Imam potrebu da se vidim
Vreme je da se priča,
koliko god da je mastilo olakšanje
(Nemo je, govori samo na papiru)
Stiskam jako svoj strah
I ne znam kuda će me odvesti
S leva na desno urezujem sve
tekstove
Pronađene u knjižari
Postojim i ja, i postojim u nečem
drugom:
Olovka koji klizi nije ništa
U poređenju sa bukom koju pravi
moj glas
Da bi stvarno nešto rekao, potreban
je slog
Od dugog do skraćenog kao list
spanaća
Ili, od očišćenog semena do
stogodišnjeg korenja
Ali
Moj glas daje pečat mojim koracima
Volela bih da sam svaki šum--
Misao i simbol pa da kažem nešto
Dve reči pa razmak, dva razmaka pa
reč
Nešto što funkcioniše po drugačijim
pravilima
poput nebeske brzine ili zvezde koja
se pojavi
s večeri

ĐULIJA MARTINI

Đulija Martini (Giulia Martini) završila je studije savremene italijanske književnosti i diplomirala s tezom *Pigre divinità e pigra sorte di Patrizia Cavalli (Lenja božanstva i lenje sudbine Patricije Kavali)*. Trenutno je na doktorskim studijama na grupi za filologiju i kritiku Univerziteta u Sijeni, gde radi na istraživanju posećenom dijaloškim formama u poeziji. Izdavačka kuća *Interno Poesia* je 2018. godine objavila zbirku njenih pesama objedinjenih pod naslovom *Coppie minime (Minimalni parovi)*, za koju je dobila književnu nagradu *Premio Ceppo Uner 35*, namenjenu stvaraocima mlađim od 35 godina. U okviru kuće *Interno Poesia* bila je urednica antologije *Poeti italiani nati negli anni '80 e '90* (I vol. 2019, II vol. 2020) [*Italijanski pesnici rođeni osamdesetih i devedesetih godina*, prvo izdanje 2019, drugo izdanje 2020]. Njene pesme objavljujane su u brojnim časopisima i antologijama, ali i emitovane u okviru programa *Fahrenheit* na radio-stanici *Radio 3 Rai*. Bila je umetnička direktorka festivala u Pizi – *Trovare chiuso. Poeti per il Teatro Rossi Aperto* (2019), koji je bio posvećen odnosu književnosti i savremenih društvenih prilika. Predstavljala je Italiju na 27. Međunarodnom festivalu poezije *Rosario* (FIPR 2019) u Argentini. Priprema drugu zbirku poezije pod nazivom *Tresor*.

I

Guido, io vorrei che tu e Lapo e io
e Kennedy e Roland e Winston C.
e la mia santa mamma che sta lì
in cucina a straguardare la tv

Guido io vorrei che Lapo e io e tu
e Tutankamon e Marilyn Monroe
ed Edgar Allan e il giovane eroe
di quando ero bambina, Harry P.

e P. P. P. e Giovanni P. che sa
perché tanto di stelle arde e cade,
santo L. e supersanto Gesù C.

che se ne sta nell'orto degli ulivi -
ma anche lei e soprattutto lei -
io vorrei che fossimo ancora vivi.

I

Gvido, htela bih da ti i Lapo i ja
i Kenedi i Roland i Vinston Č(e).
i moja sveta mama koja tamo je
u kuhinji i pilji u TV.

Gvido htela bih da Lapo i ja i ti
i Tutankamon i Merilin Monro
i Edgar Alan Po i junak mladi
iz perioda mog detinjstva, Hari P.

i P.P.P. i Đovani P. koji zna
zašto toliko zvezda gori i pada,
sveti L. i supersveti Isus H.

koji je eno i dalje u maslinovom vrtu –
ali i ona, i to pre svega ona –
htela bih da smo na svetu i dalje tu.

II

Il letto già rifatto per metà,
nella tua metà non più sfacibile.

Meno stoviglie da lavare, questo è certo –
poi ho sempre detestato fare i piatti.

Molte più rime e meno rimasugli
sugli scartafacci, sui divani.

Guarda che mani vergini, che faccia –
come non fosse mai stata scartata.

Te ne sei andata col tuo ombrello rotto,
che non lo devo neanche buttar via.

Che singolarità, che pulizia!
Ah che bello, non mi vedrai invecchiare.

II

Krevet je namešten samo do pola,
tvoja polovina ne da se razmestiti.

Sudova je manje, i to je očigledno –
inače sam oduvek mrzela da ih perem.

Mnogo je više rime a manje ostataka
na sveskama, na sofama.

Vidi ove nevine ruke, i lice –
kao da ga nikad niko nije pipnuo.

Otišla si noseći polomljeni kišobran,
koji sam ionako htela da bacim.

Kakva posebnost, kakva čistota!
Baš je dobro što me nećeš gledati kako starim.

III

Beati gli invitati alla cena in via Dernier.
Giravi per le stanze un po' disabbiagliata
apparecchiando di pietanze calde
la tavola rotonda in legno noce

con un occhio alla pasta che non scuoce

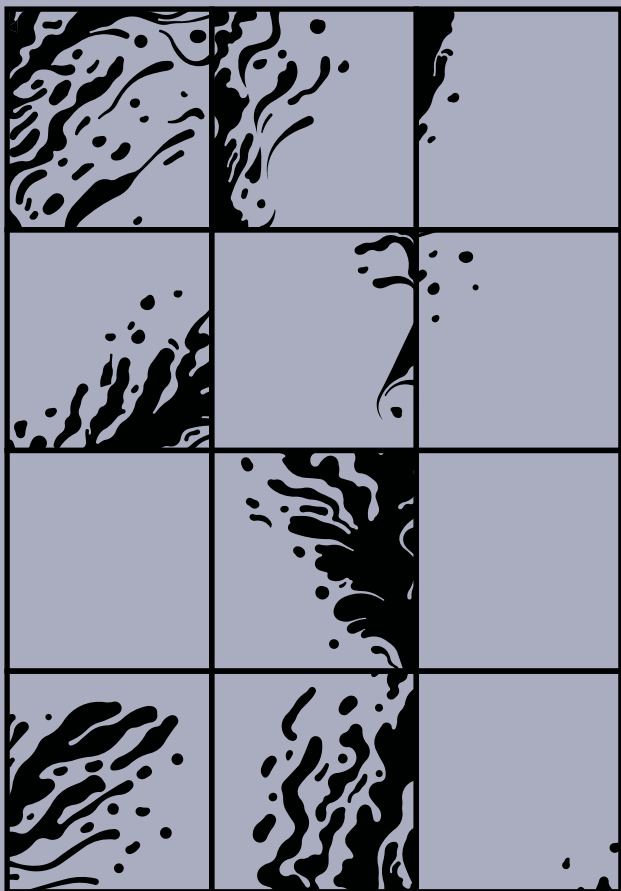
III

Blago onima koji su pozvani na večeru u ulicu *Dernier*.
Šetala si se kroz prostorije delimično obnažena
Služeći topla jela na okruglom stolu od drveta lešnika

jednim okom vodeći računa da se pasta ne prekuva.

*francuski *dernier* (poslednji)

ALMA SPINA

Alma Spina (Alma Spina) je rođena u Savoni 1991. godine. Živi i radi u Đenovi, gde je diplomirala na katedri za Savremenu književnost sa tezom na temu srednjovekovne lirske poezije. U martu 2018. godine objavljena je njena prva zbirka poezije, *Rovi (Penjačice)*. Njene pesme objavljene su i u antologiji *Maternità marina* (u izdanju *Terra d'ulivi*, 2020), te na brojnim sajtovima i u časopisima kao što su *Neutopia – Rivista del possibile*, *Rapsodia*, *Argo – Poesia del nostro tempo*.

I fiori vengono in dono e poi si dilatano: e se
i tuoi non vengono proprio (figurati) (ancora)
figurati ancora ci manca che arrivano fiori se
qualcuno diceva che il fiore si dona alla morte
la mia è una piccola morte: se ancora figurati
un poco che quando mi alzo rimango seduta.

Cveće stiže na poklon a potom se otvara: a šta
ako tvoje nikada ne stigne (zamisli) (i to)
zamisli i to: još samo fali da stigne ono
za koje kažeš da se poklanja kada neko umre
moja smrt je skromna i ako možeš zamisli
da kada ustanem, ja i dalje sedim.

E poi ancora i morti.
Te lo dicevo, non c'è da scherzare.
Ti dicevo vedi, è un fatto personale:
i morti vivi i vivi morti...

Apro la porta, c'è una stanza vuota.
Le scatoline e la crema per le mani.
In Vico del Duca si apre una porta:
spunta una coscia, tre dita smaltate.

Entrano / senza aprire la porta: ecco.
Non sono più da sola. Ma tu, o io –
che ti scrivo queste parole, dimmi:
sei proprio certa che ritorneranno?

I onda opet mrtvi.
Rekla sam ti, nije vreme za šalu.
Rekla sam ti, zar ne, stvar je lična:
mrtvi živi živi mrtvi...

Otvaram vrata, soba je prazna.
Mnoštvo kutijica i krema za ruke.
U ulici Del Duca otvaraju se vrata:
pojavi se bedro, i tri nokta lakirana.

Ulaze / ne otvarajući vrata: tek tako.
Nisam više sama. Ali ti, ili ja –
koja ti ove reči pišem, reci mi:
da li si sigurna da će se vratiti?

Quanto è lunga questa mia sera
e quanto tace. Nessun rapace
a conquistare il valico nessun
rammarico di tempo andato.

Koliko je dugo ovo moje veče
i bez govora. Bez predatora
koji bi osvojio plen i nijedan
tren žala za proteklim vremenom.

PAPIR KAMEN KAMEN

Svetski dan(i) poezije
21-23. mart 2021.

Republika Srbija
Ministarstvo kulture i informisanja

